

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
 Pe un an 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrațiunii (strada
 Măcelarilor nr. 21).
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Din hotărârile congresului.

— Privitor la plata învățătorilor. —

Ne e tuturor cunoscut că guvernul unguresc a adus o lege, întărită în toată forma, și pusă deja și în lucrare, privitor la plățile învățătorilor sătești. Cea mai mică plată trebuie să fie de 300 fl., ear' pe lângă asta tot după slujbă de 5 ani, să 'i-se adaugă încă 50 fl. la plata de până aci, până de 5 ori; mai mult apoi nu. După 25 de ani de slujbă, învățătorul ajunge dară la o plată de 550 fl. Și noi știm ce greu e pentru poporul nostru, gârbovit sub atâtea dări de tot felul, a suporta încă și plățile acestea grele, dar' a știut-o aceasta și guvernul unguresc când a adus legea și tocmai fiindcă a știut-o, a făcut această lege! El 'și-a zis: Măresc plățile cât poporul să 'i-se pară prea mari de suportat. Ear' unde el va spune că-i e prea greu să plătească atâtea, voi alerga eu, guvernul, și voi zice: fți dau eu ajutor, dar' în schimb cer să-mi îngădui să-ți numesc eu dascăl, și să-i poruncesc eu că în ce limbă se învețe pe copii! — Și așa și face. Unde poporul nu e în stare a ține școală cu plată de 300 fl. pentru învățător, pune el școală de stat (ungurească) cu limba de propunere maghiară, și zice că îl plătește el, statul, pe când în faptă tot locuitorii din acea comuna îl plătesc, trăgându-li-se plata în dare, cât ei nici nu simțesc! Și ar fi cea mai mare nenorocire pentru noi, dacă poporul nostru ar striga și ică și colo: nu pot, nu dau atâtea, facă statul școală! Căci cine are mâna pe școli, o are pe viitorul neamului în mijlocul căruia se află școlile! E școala a ta: ești tu stăpân pe sufletul copiilor tăi, faci din ei ce tu vrei; e a străinului: atunci a lui e viitorul, ear' ție pus fți e piciorul pe gât! Mulțumită lui Dumnezeu numai, că poporul nostru știe prețu școlile, și prea puține sunt locurile unde el să fi lăsat să-i lungeze din mână.

Biserica gr.-or. îngrijată de viitorul școalelor sale, a pus la cale în Metropolie o colectă între credincioși, și, spre onoarea acestor darnici credincioși, a încurs din colectă până acum, în doi ani, 72.000 fl., din care să se dea ajutor acelor școale care n'ar pute da întregi cele 300 fl. învățătorului, dar' mai puțin da. Suma e destul de frumoasă, având în vedere să-

răcia poporului, dar' e și destul de mică, socotind cifra cât ajutor trebuie dat. An de an trebuiesc date 56.000 fl. în Metropolie, ajutor școalelor, ca să nu fie silite a cere dela guvern și a primi cu ajutorul și amestecul lui dușmănesc în trebile ei din lăuntru!

Congresul național bisericesc, la propunerea consistorului metropolitan, a adus și în privința aceasta, adecă a ținutei noastre față cu noua lege școlară, anumite hotărâri, bine chibzuite, și pe care poporul nostru de religiunea gr.-or. bine să 'și-le însemne și ascultare să le dea, căci spre binele lui sunt aduse. Eată hotărârile:

1. *Comunele bisericești sunt obligate a susține una sau mai multe școale populare confesionale, și amăsorat prescrișelor legii a da, pe lângă cuartir și grădina, salar anual de cel puțin 300 fl. pentru un învățător ordinar, și cel puțin 200 fl. pentru un învățător adjunct (ajutor).*

2. *Comunele bisericești sunt îndatorate a se îngriji dinainte, ca cuincuenalele (adausurile dela câte 5 ani) de câte 50 fl., să se plătească învățătorilor cualificați și defenitivi, cu începere dela 1 Octomvrie 1898. (Adecă învățătorii vechi, pe cari legea la intrarea sa în putere 'i-a aflat ca învățători defenitivi, întăriți în toată forma, să capete întâiul crescemânt de 50 fl. în 1898). Pentru învățătorii noi, pentru computarea adauselor (cuincuenalelor) se va lua ca punct de plecare anul în care au început a slugi ca dascăli defenitivi.*

3. *Plățile învățătoresci se pot da în bani numerați, în naturală (bucate, roade etc.) sau din venitul pământului.*

4. *Față de acele comune bisericești, cari n'ar da, prin slujbașii sei, salarul învățătoresc prescriș, consistoarele eparchiale, ca mai mari păzitori ai școalelor, sunt îndreptățite a purcede din oficiu, adecă a procura partea salarului în sarcina parochienilor și a lua măsuri pe calea slujbașilor civili pentru încassarea aceleia.*

5. *Comunele bisericești, cari vor dovedă, că din cauza sărăciei nu pot întregi salarul învățătoresc, vor ave a recurge după ajutor la consistorul de care se țin. — Consistorul aflând cererea întemeiată, va da el ajutorul cerut din fondul spre acest scop, sau va mijloci ajutor dela stat.*

6. *Se recomandă eparchiilor, că la încuviințarea ajutoarelor să fie cu luare aminte mai ales la comunele mestecate și la cele mărginașe, și la scoaterea cuincuenalelor.*

7. *Colecta făcută de consistorul metropolitan (72.664 fl. 78 cr.) se împarte între eparchii după mărimea trebuințelor, anume primește: a) archidieceșea trei din 6 părți; b) eparchia Aradului 2 din 6; c) eparchia Caransebeșului 1 din 6, cari vor forma în*

fiecare eparchie un fond de sine, menit spre întregirea salariilor învățătoresci.

8. *Adunarea de ajutor pentru aceste fonduri să se facă și de aci înainte, ear' dobânda colectei să se împartă între eparchii în fiecare an după chipul satorit în punctul de mai sus.*

Reese din aceste hotărâri, că toată sarcina și toată grija pentru ajutorarea școalelor ce n'ar pute da tocmai 300 fl. învățătorului, consistoarele noastre din Sibiu, Caransebeș și Arad, au luat-o asupra lor! Nici o comună bisericească dară, n'are să se îndrepteze pentru ajutor, nici notarului, nici solgăbireului, nici ministrului, ci să-și trimită plângerea sa consistorului de care se ține, și grija lui că ce va face! Asta să nu o uite iubiiții nostri oameni, și greșeli în privința asta să nu facă!

Ear' acum o vorbă, și încheiem: Din cele de mai sus se vede că consistoarele noastre, au luat, ce-i drept, asupra lor întreagă grija ajutoarelor, ca să ferească poporul de sila de-a se ruga de străin, dar' se vede și aceea, că nu de puf nici de flori e și așternutul lor! Ele zic: cereți dela noi, dar' de fapt nici ele nu birue să dea cât li-se cere!

Ar trebui să dea în fiecare an 56.000 fl., ear' pentru-ca să o poată asta, ar trebui să aibă un fond de cel puțin un milion și 140.000 fl. puși undeva, după care să iee cametele și să le împartă, și nu au decât 72.000, adecă de o miie două sute de ori mai puțin decât ar trebui să aibă!

Sunt adecă strimtorate rău și consistoarele noastre, și datorința noastră a tuturor e, a le da ajutor în strimtorarea lor. Ajutorul li-l vom da așa, că vom mări noi înșine plata învățătorului la suma prescrișă de lege, și numai tocmai unde nu se poate, — vom cere nițel ajutor. Dacă biserica noastră ar ave bani, am pute cere să plătească ea pe toți învățătorii, și 'i-ar și plăti, dar' ea încă nu are decât ce noi îi dăm.

În fața primejdiilor ce amenință școalele noastre din partea povoiului maghiarisării, trebuie să ne stringem toate puterile pentru apărarea lor!

Cu cât dușmanul a fost mai șiret și de gând mai rău călăuzit la aducerea legii, cu atât mai mult noi să ne arătăm pricepători în a-i-l zădărnici: jertfnd din greu și cu drag pentru scumpele noastre școale!

Procesul dlui Dr. Lucaciu.

Mult trăgănatul proces pornit de solgăbirul din Sătmar contra iubitelui nostru martir Dr. V. Lucaciu, pentru-că prin o scrisoare 'i-ar fi vătămât onoarea lui de slujbaş al țerii, a ajuns la pertractare din nou. Se știe că întâia osândă de 6 luni temniță, a fost nimicită de Curie, pentru-că la pertractare n'au lăsat pe acusat să vorbească românește spre a se apăra. Vineri în 7 Iunie n. se pertractează. Dl Dr. Lucaciu, deși bolnav, a fost dus, sub pază, din Seghedin la Sătmar. Pe când se tipărește acest număr al foii noastre, încă nu cunoaștem sfârșitul pertractării.

Cântăreți ardeleni în București.

Vestita »Reuniune română de musică« din Sibiu, alcătuită din domni, doamne și d-șoare române, la număr 60, au mers pe Rusalii să dea concerte în România, anume în București și Ploești, apoi la întoarcere și în Brașov. A fost primită Reuniunea cu nespusă însufletire. Dlui Dima 'i-s'a dat o cunună de argint, și a fost primit de Majestatea Sa Regele Carol în vizită! Ni-au făcut mare cinste, ca totdeauna pe unde această Reuniune a fost și a lucrat. Vom da amănunte.

Din durerile noastre.

(.:) Zicem tristelor lucruri despre cari vom vorbi în cele de mai jos, «*Din durerile noastre*», deși mai cu drept ar fi să le zicem «*Din păcatele noastre*». Nimic nu ne strică nouă Românilor, mai mult ca neînțelegerile, sfâșierile și dușmăniile dintre noi, care în chip de patimi ne cresc peste capete, ne întunecă vederile și ne împing pe unii față de alții la fapte nechibzuite și nespuse de păgubitoare pentru toți. Am avut nenorocirea de a publica multe dovezi de acestea în foaia noastră, și ne doare inima, că nu înceată isvorul acesta amar, ci mereu avem de dat în vileag din otrăvitoarele lui ape. Eată și azi câțiva stropi mari și inveninați:

Galda-de-sus, Maiu 1895.

Onorată Redacțiune,

În anul trecut eșindu-mi salariul cam rău, am cercat și în dreapta și în stânga, până

am ajuns la inspectorul reșec-ungureșc din Aiud, să-i cer mijlocirea. Dar când am intrat la dînsul, răspunsul la vorba mea de binețe a fost, că — *ce am căutat la Cluj?* 'I-am spus că n'am fost, și 'i-am spus de ce am venit acum la d-sa. A luat protocol și ear' m'a întrebat: *ce-i cu cântarea »Deșteaptă-te Române«? nu ai pute să 'mi-o cânti un pic?* 'I-am zis că n'o știu de rost; și cu alte întrebări de acestea m'a năcăjit, închinându-mi de încheiere cu vorbele: *»Akasztó a nyakukra először a tanítóknak, azután a papáknak!...«* (adecă: Spânzurătoare întâiu în gâtul dascălilor, apoi al popilor!...) Din toate am văzut, că cineva trebuie să fi pus o vorbă „bună“ pentru mine la inspector.

În 3 Maiu a acestui an, am avut apoi „norocirea“ de a sta de nou în fața aceluiași domn inspector de școale. De astă-dată a venit d-sa la mine, spre a-mi cerceta școala.

Cum a intrat în școală, după câteva întrebări din matematică, mă întreabă din chiar senin de „*Doina lui Dr. Lucaciu*“, că știu-o copiii? Ca să nu fac neplăceri, 'i-am răspuns că: ba. La acestea însă cinstitul jude Stefan Pregia, restit întreabă: care dintre voi copii o știți? Atunci se scoală unul și răspunde curagios: eu! Inspectorul întreabă: de unde ați învățat-o? Copilul spune: de-aici dela școală! După aceea ne provoacă să o cântăm, 'i-am și cântat-o frumos colea și din inimă, dară vedeam, că în vremea aceasta dl inspector numai schimba fețe. Am sfârșit-o; lauda 'mi-a fost că merge bine!... După aceea am început cu limba ungurească. Cu aceasta n'a fost mulțumit inspectorul, ci a zis: *»Jobban megy a Lukács dajnája mint a magyar nyelv«*, (adecă: Mai bine merge doina lui Lucaciu ca limba ungurească).

Se vede cât de colo, că judele a invitat înainte de a veni la școală, pe inspector la sine, 'i-a oprit și la prânz și acolo între păhare m'a descris după-cum a fost voea sa.

Ce-i drept, eu cu tinerimea în școală am cântat și mai mult decât numai rîndueala liturgiei, ce însă judei nu 'i-a fost pe plac. Odată ficiorul lui a zis cătră tinerime, să nu se mai adune, că fi vor trimite cu gendarmeria, și de-atunci nici nu 'i-am mai putut aduna.

Rușine să-i fie primarului, care e și curator bisericesc și care acum s'a lăudat că cu cântarea lui Dr. Lucaciu îmi va frânge

viitorul. Noroc numai, că nu dela dînsul atiră această.

Acenzie Anca, inv. gr.-cat.

*

Eată o tristă dovadă despre aceea, până unde poate patima orbii pe un om! Român e și primarul, Român și învățătorul. Primarul însă urește pe învățător, și în ura lui pătimășe și urită, nu știe ce rău să-i facă, căci încolo s'a fi purtând bine, să pune dar' să-l pîrască pe la slujbașii unguri, că prea e bun Român, și prea face din copiii satului tot buni Români! Dar' bine, nu este aceasta cea mai mare fărădelege ce o poate săvîrși un om contra neamului său? Doamne, când ne vei scăpa odată de toporiștile de sêcure ce cresc între noi și se dau apoi în mâna străinului? Acestea ne fac cel mai mult amar! Mulți oameni de-ai nostri dela sate, ridicăți ceva peste obștea poporului, în loc să ne stee tuturor întru ajutor, ne fac cel mai mare rău *neamului, bisericii și școlii*. Vênând după interese private, și neștiind poate că ce fac, ca să înlătore pe cutare ori cutare dintr'un loc, în care ar dori să ajungă el, ori un fiu al său, ori o rudă a lui, să pun pe uneltiri contra celui-ce ocupă locul pismuit, și haid la fărădelegi cari de cari mai urite. Primarul pîrește pe dascăl, ca să-și poată pune pe fiu-seu ori pe ginere-seu în locul lui, într'alt loc dascălul pe preot, și așa unii pe alții. Și unde se pîrșesc? La slujbașii unguri. Se aprind, își deschid inimile și destăinuesc lucruri, *pe care, de ar fi Români adevărați, n'ar fi trebuit să le spună nici în vis și nici la o umbră străină!* Străinul apoi, având astfel toporiști de-ale noastre în mână, tae cu sêcurea nu numai în carnea celui-ce a dorit pîrșitorul, *ci în a noastră a tuturor!* Lovește și în pîrș și în pîrșitor, și prinde curagiu a ne prigoni și strivi sub picior, căci vede, că nu sîntem vrednici de altceva, căci doar' noi de noi ne mîncăm ca niște hiene!...

FOAIA.

Poesii populare.

Din Oieșdia.

Culese de *Iulian Muntean*, econom.

Frunză verde de pe lunci
Mândruță cu ochii dulci
De pe uliță mă duci,
Și 'n casă la voi mă culci;
Mândruță cu ochii dragi
De pe uliță mă tragi
Și 'n casă la voi mă bagi!..

Frunză verde de saciu
Badea meu cară la grâu,
Arde-i năframa la brâu...
Mîntăști, mândră draga mea
Că nu-mi arde năframa
Că arde inima ta
De năcaz că te-oi lăsa;
Arde inima în tine
De năcaz că te las mîne!..

Din Ocnișoara.

Culeso de *Dumitru Lodroman*, june.

Frunză verde plop înalt
Când m'am dus la cununat
Mai bine m'aș fi 'necat,
La fântâna cea de peatră
Să n'am nici-o judecată!..

După deal la curmătură
Zice badea să-i dau gură,
Dar' eu gură nu 'i-oi da
Pân' s'o topi cânepa,
Cânepa-i la topitoare
Gură-i dau în șezătoare.

Mândruță din Crăciunel
Ca ruja din păhărel,
Cu năframă de mêtasă
Cu ochi de puică aleasă,
Cu buzele subțirele
Să te tot desmierzi cu ele.

Din Iertof

culese de *Pavel Miclea*, june.

Foaie verde rozmarin
Hai, mândră, să ne iubim,
C'amendoii ne potrivim,
Și la stat și la umblat
Și la haine de 'mbrăcat!..

Mândră cu ochiții verzi
Eși în poartă de mă vezi
Cum trec cu boii 'n livezi,
Eși afară din răsboi
Să-ți sărut buzele moi!..

Mândra mea știe să țese
Și mie-mi face cămeșe,
Și e mare țesătoare:
Din Crăciun până 'n Rusale
A țesut trei răschitoare!

Mândra mea e tinerică
Îmi dă guriță de frică!..

Ungurii înșiși sânt printre noi și prea puțin și prea proști, ca să poată afla toate tainele noastre, — dar' noi îi luăm de mână și-i ducem la ele și li-le descoperim! Ușor le e apoi lor a ne face greutăți și zile amare!

Vietuește în Român dorul și curagiul de răsbunare? Bine ar fi ca acest simțământ să fie foarte dezvoltat, dar' să nu-l folosim noi față de noi, ci pentru scopuri mai bune: pentru aceia cari sânt dușmanii și prigonitorii neamului nostru românesc!

Fraților dela sate! Înțelegeți odată răul acestui drum și rușinea lui! Faceți deosebire între om și Român. Dacă ai dușmănie pe cineva, răsbună-ți, dacă nu te mai poți stăpâni, asupra lui ca om, dar' nici-odată nu ca Român, căci printr'asta ai împlântat cuțitul în inima națiunii tale!

Ar trebui să înțelegem odată acest lucru și să ne învățăm a-l coperi cu tot desprețul, cu scârba și cu ura noastră.

Ear' pe cel-ce mai săvârșește acest spurcat păcat național de a se face coadă de topor în mâna dușmanului, să-l încungiurăm ca pe un ciumat, și nici în casă să-i mai pășim, nici în casă să-l mai primim! Cu tăria ferului să ținem unii cu alții, ca Români, cât toate încercările și ispitele și uneltirile dușmanului, să se facă praf lovindu-se de tăria ținerii noastre laolaltă, ear' nu noi înșine să le deschidem ușa și să le spargem șirurile pentru a pute intra în ele și în tainele taberii noastre!

Vom înfiera cu toată tăria și nu le vom ierta nici-odată păcatul celor-ce vom auzi că s'au mai făcut unelte în mâna dușmanului, pîrînd pe cutare frate Român pentru purtarea sa românească! Și rugăm peșcetitorii nostri cei buni, să ne dea mână de ajutor în această înfierare!

Serbările dela Blaj

întru cinstea E. S. Metropolitului Mihali.

Mergem astăzi mai departe cu descrierea celor întemplate la Blaj întru sărbătorirea noului Metropolit Mihali.

Sambătă în 25 Maiu, seara, s'a făcut întru cinstea lui și mai marea strălucire a sărbătorii, un „conduct cu torțe”, adică o eșire a publicului din oraș în frunte cu peste 200 studenți, care purtau făclii mari de rășină (torțe) aprinse, ear' de tot nainte cu steaguri și cu muzică, mergend astfel spre rezidența metropolitană, după-ce mai întâiu au trecut strada cea lungă și au încungiurat piața strălucit luminată. Conductul s'a oprit în fața reședinței, unde a cântat mai întâiu corul dlui Iacob Murășianu. După aceea au rostit dnii Aron Deac, prof. și Dr. Alexandru Pop, medic, discursurile lor frumoase, de care am făcut pomenire și în numărul nostru trecut. După aceasta conductul s'a dus înaintea casei dlui vicar Ioan Moldovan, apoi a încungiurat piața, oprindu-se în mijlocul ei. Aici făcliile aprinse au fost așezate peste olaltă, formând un rug ca în vremuri vechi, în giurul căruia s'a încins o mare și frumoasă horă.

Ziua a doua. Duminecă încă din zori de zi lume multă, sosită peste noapte încă cu trenurile, umple orașul. Cei care au văzut ziua de 3/15 Maiu 1848, spun că de-atunci atâta lume nu s'a mai văzut în Blaj. Înaintea bisericii catedrale pe la 7 dimineața e deja o imbulzeală de nu mai poți răsbate. Sosește Metropolitul încungiurat de întreg capitolul seu de canonici. În biserică se fac toate formalitățile prescrise pentru investirea unui Episcop cu rangul de Metropolit. Se dă E. Sale inelul de metropolit, paliul și 'i-se ia prin Episcopul Pavel al Orășii-mari, împuternicitul Papei, jurământul preseris. Servește apoi d-zeeasca liturgie întâiași-dată ca Metropolit. După liturgie a urmat primirea feluritelor deputațiunii sosită să-l felicite, începând cu aceea a clerului. Deputația studenților universitari a rămas să fie primită Luni.

La oarele 2 și jum. a început masa, care s'a dat în trei locuri: întâia în reședința metropolitană, unde au fost poftite persoanele oficioase și rangurile mai mari; a doua în sala de gimnastică, și a treia în seminarul teologic, pentru cei-ce nu au încăput la curte.

Peste tot locul însuflețire la culme! La masa mare din curtea metropolitană, a ținut vorbiri: Metropolitul însuși pentru Papa dela Roma și pentru Majestatea Sa, Episcopul Pavel pentru noul Metropolit, și alții și alții.

Ear' după masă, la oarele 5, toți oaspeții au eșit la grădina metropolitană, unde s'au așezat în cerc, cu care privilegiu, E. Sa Metropolitul a făcut dlui Mangra, profesor dela Arad și bun luptător național, cinstea deosebită de a povesti cu d-sa timp mai îndelungat și recomandându-l membrilor familiei sale, ca pe un bun și vechiu cunoscut.

La celelalte două mese, în sala de gimnastică și seminar, s'a petrecut cu mare însuflețire și mult avânt. S'au cântat fel și fel de cântece eroice naționale: „Deșteaptă-te Române” „Doina lui Lucaciu” și altele. Vorbiri cari de cari mai înflăcărate.

Un punct frumos al acestor sărbări în onoarea înaltului Prelat, a fost concertul dat Duminecă seara de cătră dl Murășianu, la care au luat parte peste 1000 de persoane, câte adică au încăput în sală. A fost de față și E. Sa Metropolitul. Corul (alcătuit din domni și domnișoare) a cântat, sub conducerea dlui Traian Murășianu, un cânt sărbătoresc întocmit anume; s'a decamat o odă scrisă întru onoarea Metropolitului de E. Sabo, și așa mai departe, un concert bine întocmit, bine condus și care a avut un sfârșit strălucit.

Sfârșindu-se concertul, metropolitul s'a retras în mijlocul însuflețitelor urări de „să trăească”, ear' sala a fost întocmită pentru joc, care s'a început cu *Tîrnăveana*, și a durat în mijlocul celei mai netulburate veselii până în dalba dimineață.

Odată și acum.

Ida-mare, 18/30 Maiu 1895.

Mișcarea politică din anii din urmă, a avut cea mai binefăcătoare înriurintă asupra poporului român. Ea a fost o însemnată, ba chiar neprețuită școală pentru deșteptarea, luminarea și întărirea conștienței naționale la el.

Cel-ce călătorește azi prin ținuturi românești, bagă de seamă îndată deosebirea cea mare între *odată și acum*. Înainte de aceasta și numai cu 10 ani era de tot neînsemnat numărul oamenilor din popor, cari luau parte la lupta pentru neam și legea strămoșească.

Din Neagra

culese de P. Nica, învățător.

Ochii mei și-ai mândrii mele
Numai nu-și pot da inele;
Ochii mei și-ai mândruții
Numai nu se pot vorbi.

Frunză verde de cucută
Am o mândră n'am o sută
Bate-o drace rău m'ascultă;
Că și-a seară m'am rugat
Pentr'un pic de sărutat
Și nici vorbă să-mi fi dat!

Cântă cucul de-al meu dor
Că-'s ficior și nu mă 'nsor,
Cântă cucu de-a mea jele
Că-'s ficior și n'am muiere.

Dusu-s'o cucul pe țeară
Și-o lăsat puii să peară,
De-o vent cucul curând
O găsi puii sburând.

Din Iertof

culese de Alexandru Tepeșu, june,

Frunză verde lemn de plută
Hai, bade, de mă sărută,
Haid' acum până-ce-'s fată
Și cu ușa descuiată,
Că dacă m'oi mărita
Ușa 'mi-s'a fucua,
Cu lăcate d'ale mari
Și zăvoare d'ale tari...

Frunză verde rozmarin
Hai, bade, să ne iubim,
Căci dacă ti-'i însura
Prin sat nu-'i mai colinda
Pe unde-ți vrea inima...

Lelișoară din Bănat
Spune-'mi, dragă, ce să fac,
Că de drag de tine zac;
Când te văd mergend la joc
Sare-'mi inima din loc
Și-aș opri-o și nu pot!

Lui — Alexics Gyuri!

Un tinăr țeran, cetitor al „*Foii Poporului*”, în mâna căruia a căzut, se vede, din întemplantă și vre-un număr din foaia renegatului Alexics György din Pesta, 'i-a „încântat” atât de mult, că deloc 'i-a făcut o „poesie!” O dăm în cele de mai jos. Și fiindcă Alexici George stă în slujba Ungurilor, tinărul țeran 'i-a tradus și numele pe ungurește. Alexă cel românesc sună ungurește „Elek”, și George — György, sau mai cocișește — „Gyuri”, de aci „Elek Gyuri” în poesie. Același tinăr ne trimisese mai nainte și niscai doine naționale, care pentru atacurile lor prea pe față, nu le-am publicat, — de aci e a se înțelege titlul acestei mai noue lucrări a d-sale. Eată-o:

Mă mai arăt cu un vers!

Foaie verde iarbă rea
Elek Gyuri din Pesta,
Șterge-te pe la musteață
Că de foaia ta ni-e greață!
Foaia lui Elek Gyuri
S'o cetească Ungurii!
Românii vor să cetească
Foaia lor cea românească!
Nu ne trebe foi de stat
Făcute de-un renegat!

Nicolae Vasile, june econ. în Blăjel.

Azi însă abia este colț de ținut românesc, unde poporul nostru se nu știe, că cele mai scumpe bunuri strămoșești îi sînt atacate.

Cu cât atacurile sînt mai dese și mai mari, cu atât mai tare și mai cu dragoste se alipește poporul de biserica și școala sa confesională, cari 'i-au apărât limba românească în trecut și cari vor scăpa de perire și pe viitor aceea ce Românul are mai prețios.

Mare fîi e bucuria și mîngîierea cînd, trecînd prin comune românești, auzi în gura fiicărilor cele mai naționale cîntări și doine. La sapă și la tot lucrul cîmpului femeile și fetele fac, cîntînd *Doina lui Lucaciu și Rațiu*, ca și frunza să simtă durerea unui popor apăsător și să fie dnșmană aceluia ce pe Român îl schingiește!

Cîteva zile petrecute în Ida-mare au fost pentru mine o adevărată racreare sufletească, căci m'am încredințat cu cât drag jertfește poporul nostru — chiar și sărac fiind — pentru biserică și școală.

O mîna de oameni 'și-au ridicat din sudoarea lor o biserică de piatră, ce răspunde întru toate împregiurările lor și face multă cinste dlui paroh *Stefan Rus*, care a avut în întreprindere partea leului. Abia sfîrșită biserica, au cumpărat un clopot frumos. Am fost de față cînd s'a așezat și tras pentru întăiași-dată și am văzut că mîngîierea ce o simțiau oamenii la auzirea sunetelor lui, le era deplină răsplată pentru jertfele făcute pînă acum.

Se pregătesc acum a-'și ridica și școala după prescriesele legii, ca să nu fie siliți a-'și da copii la școala de stat ce li-s'a impus din partea diregătoriei, și de care Românii se feresc ca de lucrul cel rău. Spre cîntea Idanilor servește, *că nici un singur Român n'a putut fi nici înduplecat nici înfricat, ca să-'și dea copiii la școala de stat*, deși solgăbirul îi spăriașe și cu pedeapsă de 50 fl. Bine fac că ascultă sfatul preoților, căci școalele de stat pentru noi Românii ori-ce, numai locuri de cultură și de învățatură nu sînt! Că ce ne sînt, am pută-o spune într'un singur cuvînt, dar' mult înțelegînd sub el: ciumă!

Ear' oamenii cumînți de ciumă se feresc, și noi încă să rămănem la ale noastre cele bune!

Și avem credință tare, că Românii vor și rămăne în veci vecilor aceea ce sînt, căci vedem că nici femeile nu se retrag dela jertfe cînd e vorba de biserică. Așa, revenind la cei din Ida-mare, Românele de aici vîzînd jertfele bărbatilor lor cu ridicarea bisericii, s'au hotărît, ca ele să împodobească lăuntru bisericii, ca să aibă și ele partea cuvenită. Spre scopul acesta au și cumpărat un policantru frumos, care le e mîndria lor. Faptul acesta e cu atât mai laudabil, cu cât e mai rar și cu cât banii sînt adunați din lucrul mînilor. Jertfa lor va fi ca și denarul vîduvei — mai bine primita înaintea lui D-zeu, care ne ține și ne apără de dusmani.

Fie ca pildă Româncelor din Ida să fie urmată și de femeile de pe alte locuri.

Călătorul.

Ziua de 3/15 Maiu.

Despre cum s'a sîrbat la *Copandul-de-Mureș* însemnata zi de 3/15 Maiu, ni-se scriu următoarele:

Încă cu sîptămîni înainte s'a făcut, prin dl preot *Filip Sandru*, cunoscut atît în comună cît și în satele vecine, că ziua

de 3/15 Maiu se va sîrba în *Copandul-de-Mureș*. Întru toată deplinătatea ei. În ajunul sîrbării, la vecernie, s'a prevestit prin trasul clopotelor, mare sîrbătoare pe mîne.

În dimineața de 3/15 stradele comunei noastre erau pline cu bîtrîni, bărbăți, juni, tineri, muieri bîtrîne, neveste și fete veniți în cele mai sîrbătorești haine, din comunele vecine *Captalan, Vaidasig, Ciuciu, Noslac și Cheșia*. La 7 oare biserica era atît de îndesată de mulțime, cît în toate vieța așa nu am văzut! După sîvîrșirea sf. liturgii, s'a slugit parastas întru repausul bravilor eroi stînși din vieța în luptele din 1848/9. Apoi li-se istorisiră ascultătorilor mișcările politice cu privire la națiunea noastră, începînd dela anul 1784 pînă la 1848/9. Bîtrîni, cari trăiseră plagile iobăgiei și luptele anului 1848, vîrsau lacrimi ascultînd de pomenirea lor, ear' mulțimea mai tină asculta cu încordare și sete. După aceea ne așezarăm cu toții la un prînz sîrbătorec în școală, care era împodobită cu cununi, *sub care atîrnau portretele rubișilor nostri martiri din Seghedin și Vaș, care fură salutați de mulțime prin repeșite strigări de „să trăiască“!* După masă s'au început jocul și cîntece naționale pînă seara la 7 ore, cînd s'a dus fiecare la ale sale vesel și mîndru de frumoasa sîrbare.

— Din *Galeș* primim deasemenea vestea că ziua de 3/15 Maiu a fost sîrbată cu cuvenita cinste: nainte de ameazi s'a sîrbat liturgie și rugăciuni pentru martirii nostri în 1848/9, ear' după ameazi s'a făcut o petrecere frumoasă în așa numitul „Bercul-junilor“.

Examene la sate.

Din *Cergăul-mare* ni-se scrie, că examenul de acolo a fost cu pricepere pregătît și a dus la frumos sfîrșit. În preseara examenului s'a jucat piesa teatrală *„Ruga dela Chiseteu“* sub conducerea dlui inv. Ban; intrarea a fost fără plată (liberă) și au luat parte toți locuitorii comunei. Au jucat 15 țerani și țerance în piesă și reușita a fost foarte mulțumitoare. În ziua următoare, la examen, cînd dl protopop *Bărbat*, cu alți domni și oaspeți, au intrat în școală, un școlar eșînd în mijlocul școalei, 'i-a întîmpinat cu o vorbire frumoasă în numele colegilor (ortacilor) sei școlari. S'a ținut apoi examenul, și răspunsurile au fost date spre mulțumirea deplină a celor de față. Oamenii sînt mulțumiți cu ce învață copiii în școală.

Din *Petrilova* ne scrie dl președinte al comitetului parochial, că examenul ținut la școala de acolo în 18 Maiu, a avut sfîrșit deplin mulțumitor. Atît părinții, cît și comisia examinătoare a rămas îndestulată de sporul făcut de dl inv. Tr. Bosica cu școlarii.

Din *Feiurd* (protopopiatul Clujului) ne scrie dl V. Pop, știri frumoase despre examenul școalei gr.-cat. de acolo, ținut la 23 Maiu. Cu o zi înainte dl inv. *Iuliu Mureșianu* a eșit cu copiii (vre-o 90) la pădure, cîntînd și cu voe bună, de au adus verdeață și flori

de-au împodobit școala, ear' dela pădure, unde a întîlnit și pe soțul seu suplinitor dl *Atanasie Crișan*, inv. în Feiurd-Deal, au venit cu copii laolaltă, tot cîntînd. În ziua de examen, după liturgie, poporul curgea spre școală, care era împodobită cu cununi de flori de cîmp și inscripții de foi de ștejar: „Bine ați venit“, — și așa mai departe. Examenul însuși a decurs spre obștească mulțumire; răspunsuri frumoase, cîntări și declamări frumoase. După examen dl inv. a împărțit premii între școlari, apoi s'au dus oamenii pe acasă mulțumiți și școlarii veseli.

Din *Rusova-noauă* ni-se scrie, că examenul ținut acolo la 16 Maiu, a fost bun și mulțumitor. Dl S. Avrămescu, care condusesse, ca comisar, examinarea, a spus la încheiere cuvinte de laudă dlui inv. *Ioan Muntean*, căci elevii au răspuns frumos din toate studiile. Dl inv. a mulțumit și a adresat mai multe cuvinte poporului de față, arătîndu-i de ce mare folos e școala, pentru înaintarea sufletească a unui popor.

În *Gusu* s'a ținut examenul la 26 Aprilie. Școala e a gr.-or. și gr.-cat. laolaltă. Inv. e dl *Aureliu Staicu*. Examenul a avut sfîrșit bun. Copiii și copilele au dat răspunsuri frumoase și bune. Dl protopop a lăudat sporul. Poporul e mulțumit cu învățătorul și învățămîntul.

În *Vaidasig* încă s'a ținut examenul cu școlarii dela școala gr.-or. sub conducerea dlui inv. *Anania Boldor*, și a reușit spre deplină mulțumire a părinților și a celor de față ca oaspeți.

În *Rucăr* în ziua de 22 Maiu st. v. s'a ținut examenul, cu copii dela școala gr.-or. frumos împodobită, arătîndu-se un spor deplin mulțumitor. Dl învățător *George Buea* a fost lăudat atît de dl comisar, cît și din partea poporului.

Siluri miserabile!

În nr. 15 al „Foi Poporului“ am spus, la cronică, ce frumos s'au purtat Românii nostri din *Ardehat* (Sălagiu) în fața încercării stăpînirii de-a le pune pe cap școală de stat, în vreme-ce ei au școala lor bună. Au respins de a primi școala de stat. Acum primim următoarea scrisoare în aceeași treabă:

Ardehat, Maiu 1895.

Domnule Redactor,

Acuma ear' a treia-oară ne conchiamă dl notar să ne adunăm toți membrii, că are porunca dela inspectorul regesc, care la rîndul seu, e îndrumat dela ministrul de culte, ca pe 15 Iunie st. n. de nou să ese în comună, cu pretorul și cu inginerul comitatens, și sau voim sau nu, *cu sila să ne facă să primim și să facem școala statului*. Poporul în două rînduri s'a purtat foarte brav! Nu știu ce va pută face acum. Cu mai mulți inteligenți am vorbit și intristați ni-au zis, că ori vrem, ori nu vrem, ne vor sili să dăm lucrul cu carul și cu mînile, și ne vor pune aruncul de 5 cr. după tot florenul de dare.

Întrebăm, dle Redactor, poate să fie una ca aceea, cînd noi avem școala noastră confesională?

*

Răspundem: Cu dreptatea *poporului*, vî vor pută cere toate, dar' după lege nu. Dacă d-voastră aveți școală bună și țineți

cu tărie și vrednicie la ea, cum se și cade, și dați plata prescrisă învățătorului român, nu vă poate sili să dați nici un fel de ajutor și unei alte școli în sat. Statul însă are drept să zidească școli cât de multe și unde vrea, pe cheltueala sa, dar' nu pe a comunei în care zidește. D-voastră nu veți fi datori însă a vă da copiii la ea, și el n'are drept să închidă pe a d-voastre. De încercă aceasta, faceți grabnică arătare la mai marii bisericești, care vă vor sări în ajutor. Chiar de s'ar apleca ceilalți locuitori străini și ar primi școala de stat, d-voastră Români unu ca unu lăpădați-vă de ea și spuneți că țineți la a d-voastre! Silă nu-i iertat să vă facă. Să nu vă arătați fricoși și D-zeu vă ajute!

Pentru scumpii întemnițați.

Din *Slatina* ni-se scrie, că doamna *Florita Ardelean*, preoteasă și d-na *Rosalia Pêrvas*, învățătoareasă, au dat de s'a slugit, în ziua de Ispas, în biserica de acolo, sfânta liturgie pentru iubiții noștri întemnițați naționali.

— În *Neagra* (Munții-Apuseni) au dat slujbe d-zești următoarele bune creștine: *Mariuța Ieneșel* născ. *Totan*, *Catița Pop*, *Brândușe Boita*, *Anisie Dronca* și *Iuliana Dronca*.

— În *Copandul-de-Murș* au dat d-zești slujbe pentru întemnițații națiunii noastre, următoare Române vrednice de laudă: *Susana Șandru*, *Agapia Șandru*, *Susana Ili*, *Maria Birișiu*, *Ana Stanciu*, — și altele.

— În *Galeș*, după-cum ni-se scrie, s'au dat slujbe pentru iubiții întemnițați dela 12 Maiu încoace, și la eșirea cu sfintele daruri li-se pomenește totdeauna numele tuturor.

— În *Feiurd* au dat și mai nainte și dau încă și acum slujbe sfinte pentru întemnițați femeile: *Ileana Moldovan* l. *Iacob*, *Todosia Budean* l. *George*, *Ana Gocan* l. *Toderica*, *Maria Pop* l. *Vasilii*, *Maria Gocan* l. *Ioan*, *Veronica Popuța* l. *Ilie*, *Maria Rațiu* l. *Pante*, *Marie Pascu* l. *Todor*, *Raveca Campanu* l. *Onisie*, *Marina Pinta* l. *Chirilă*, *Irina Campanu* l. *Costanu*, *Ana Țapuse* l. *Ioan*, *Ileana Drăgan* l. *Stefan* și altele.

O întimpinare.

Privitor la articolul „Stări desnădejduite“ din nrul nostru 19, primim dela dl preot din Sânmihaiu o serioare mai lungă, din care scoatem următoarele părți:

Sânmihaiul-d-ș-câmpie, la 21 Maiu 1895.

Onorabilă Redacțiune,

Cu părere de rău a trebuit să văd că în numărul seu 19, sub titlul „Stări desnădejduite“, „Foaia Poporului“ publică o corespondență plină de neadevăruri răutăcioase la adresa mea, și atrage și luarea aminte a Vener. Consistor din Blaj asupra celor-ce se scriu acolo.

Dați-mi voe a da unele deslușiri.

În anul 1887 ni-s'a pus nouă aici în *S. M. d. C.* de jude comunal un „baron“, *Thoroczky Jozsef*, „ales“ cu 3 din 5 voturi ce s'au dat, ear' celalalt popor alegător întreg a protestat și recurat contra acestui fel de „alegere“.

Ajunge să spun despre el, că a fost pentru „curata“ manipulare pîrit cu defraudare de bani sătești, și a fost și pedepsit cu o gloabă mică de 15 fl., dar' lăsat tot jude până azi. Cu acest „cinstit“ jude e frate de cruce fiul

de protopop român *Angyal Miklós*, și acestia spriginiți și de câțiva slujbași domnești și alți dușmani ai mei, m'au pîrit în 1890 la Consistorul din Blaj, care însă după răspunsul meu întemeiat pe dovezi, m'a scos de sub acasă. Dar' tăgăduind contrarii mei dreptatea documentelor mele, Consistorul s'a văzut nevoit a porni proces disciplinar contra mea. Neaflându-mă însă vinovat nici acum, nu s'a putut face destul nici acum, zorului lor de a fi strămutat eu de aci. Ba la număratele lor cereri în acest scop, li-s'a răspuns, că neaflându-se pricini temeinice, nu pot fi mutat de aci (deși și eu cerusem să fiu mutat).

Astfel neîmpăcatului meu contrar *Angyal Miklós*, nemplinindu-'i-se pofta, 'i-s'a dat privilegiul ce pare că de mult 'l-a dorit, de a trece la maghiarism. A trecut ce e drept și o parte din oamenii sei, fățărind și ei cel puțin până la un timp, trecerea la reformație. Dar' tot lucrul e numai fățărerie, ce se vede și de acolo, că din 30 suflete trecute în anul 1894 la reformatism, 10 s'au întors eară, ear' din cei-ce au fățărit acum în urmă trecerea, azi petrec în îndărătnicie încă numai 8 inși, și anume numai așa că nu vin la sf. bis pe când cu lipsele sufletești, ca botezuri și înmormântări, toți la mine aleargă.

Școală de stat poate se fi cerut Maghiarii de aici, până acum însă înzadar. S'ar și face numai spese zadarnice cu aducerea ei!

Referitor la cărătura de prund, e dreaptă vorba de 3—4 mii floreni, dar' nu rămași în punga mea, ci împrăștiți între acei muncitori români sirguincioși, cari pentru jertfele ce le fac spre binele lor material, mai de multe-ori au înaintat rugări la consistor contra strămutării mele de aci! A fi întors cuiva spatele când a fost vorbă de ceva câștig comun, ori a conta eu la ceva profit bănesc chiar și din reparaturi bisericești, — le declar de minciuni nerușinate, vrednice numai de autorul lor, *ip* — *Ioan Petrovan*, — unealta lui *Angyal Miklós*!

Alexandru Barbulescu, paroch gr.-cat.

*

Am dat loc acestei întimpinări, deși cu părere de rău băgăm de seamă, că însuși dl preot *adevereste* trecerea la unghurism și reformație a alor — chiar după socoteala d-sale — 28 credincioși. Acesta e răul pentru care noi ne-am umplut de grije și pentru care am publicat scrisoarea cu pricina mângăindu-ne cu nădejdea, că va fi desmințită știrea de tot, dar' precum se vede, nu se poate, e trist adevăr. Îngăduim însă, că, după spusele d-sale, nu dl preot ar fi de vină, ci de vină e răutatea și păcătoșenia acelor oameni îndărătnici, — dar' chiar pentru aceea trebuie de nou să atragem luarea aminte a aceluiași prea venerat consistor din Blaj asupra acestei comune, unde este primejdie nu numai bisericească ci și națională!

SCRISORI.

Chelmac, Maiu 1895.

Onorată Redacțiune,

În 30 Aprilie v. s'a ținut în *Chelmac*, adunarea generală a reuniunii învățătorilor gr.-or. români din tractul protopopesesc al *Lipovei*, precum și iubileul de 100 ani al edificării școalei noastre din această comună.

În frontul școalei sus, sta inscripțiunea cu mare măiestrie lucrată:

„Stau de 100 de ani.“

Sărbarea s'a început Sâmbătă după ameazi, când au ajuns oaspeții cu trenurile.

Corpul învățătoresc avea în frunte pe cinstitul seu președinte *P. O. D. Voicu Hamsea*.

Seara a fost o convneire la ospătăria mare, unde la cină s'a petrecut cu muzica națională din *Timirești*.

În ziua următoare, *Duminecă*, după sfânta liturgie și chemarea *Duchului Sfânt*, a urmat sfințirea școalei prin dl protopop însoțit de cinci preoți.

A urmat apoi cetirea istoricului școalei noastre de 100 ani, prin învățătorul de-acum *Teodor Popa*, în care între altele arată, că în cei 100 ani, au servit ca învățători la această școală 8 inși: *Georgiu Marcoviciu*, *Ioan Igrășan*, *Georgiu Stefanescu*, *Arseniu Nichiciu*, *Milenție Stefanescu*, *George Rusanda*, *George Puticiu*, *Teodor Popa*.

A urmat după acestea un prânz, la care au luat parte peste 80 de persoane din loc și giur cu dl protopop în frunte. Am avut muzică națională, din feciori români întocmită.

S'a făcut și o colectă, prin dl preot *G. Rusu*, pentru a pune temelii unui fond școlar, numit „fondul iubilar de 100 ani“. *I. T.*

O îndreptare.

Hondol, 14 Maiu v. 1895.

Onorată Redacțiune,

În nr. 19 al „Foi Poporului“ în corespondența din *Hondol* se dau unele știri, greșite, privitor la înființarea băncii „*Hondoleana*“, și de aceea subsemnații membri ordinari ai comisiunii alese din partea fundatorilor ne luăm voe a face următoarele îndreptări:

Nu e adevărat, că dl *A. Iovan*, inv. 'și-ar fi câștigat merite „dând sprigin moral și anume îndemnând poporul la spriginirea noului așezământ“, ci chiar s'a arătat prea nepăsător față de înaintarea cauzei, ce ca învățător nu trebuia să fie. Dovadă de această nepăsare e și faptul, că la 13 Aprilie prin o rugare își cere eșirea din membrii însoțirii și 'și cere banii cât a fost depus.

Prin această eșire dintre membri și încă tocmai în ajunul adunării de constituire, a avut în gând, credem noi, doar' a împedeca reușirea.

Cu privire la cele zise despre întocmirea statutelor adevărul e: statutele s'au întocmit în românește prin comisiune și numai traducerea lor în limba maghiară s'a concretizat dlui *A. Vlad*, inv., de unde spre vedere s'au trimis și domnului *P. Pipoș*, care a și avut bunăvoință, de a stabili forma maghiară.

Atât — în interesul adevărului.

P. A. Mihul, preș., *P. Gabor* v. preș., *A. Oprea*, *S. Deacu*, *I. Iancu*, *N. Câmpianu*, *M. Furdol* I. *Bucureștian*, membri.

CRONICĂ.

Preot binesfătuitor. Din *Măgura* ne scriu țeranii *Samoilă Muntean* și *Niculae Bodea*, că acum după st. Paști, fiind pomana de 6 săptămâni după răposatul *Ioan Dula*, dl preot *Ioachim Fosan*, a ținut la începutul mesei o vorbire foarte cuminte poporului adunat aci. Anume a zis între altele: „Oameni buni, binevoitori a asculta de aceste vorbe ale mele, și la *Jidan* să nu mergeți să cumpărați nimic, că sărăciți de tot. Uitați-vă la alte popoare, cum își păstrează averea câștigată cu multă strădanie, și luați seama, că în satul nostru n'a mai fost până acum *Jidan* de când e comuna! Feriți-vă să nu vă sărăcească!“... și tot în același înțeles a vorbit și cantorul, și e nădejde, că *Jidanul* nu va face mare „geșeft“

in sat! — Din parte-ne nu putem din destul ruga pe bunii Români să-i încungiure cât numai se poate casa și bolta ori crâjma puturoasă, și să iee ce au de luat, dela creștini! Căci Jidanii pun capul averilor noastre!

Un bătrân bun. Din Copru ni-se scrie: Ioan Istrate, om de 70 ani, e un poporean de toată cinstea în comuna noastră. În 20 ani a fost jude comunal, și s'a purtat foarte bine întru împlinirea slujbei sale. Acum de 16 ani s'a lăsat de primărie, și de-atunci în mai multe rânduri a făcut bisericii noastre frumoase daruri. Acum de curând a luat un »Mineiu« în preț de **30 fl.**, a ridicat o cruce frumoasă înaintea bisericii în preț de **25 fl.**, a cumpărat un »Molitelnic« în preț de **2 fl.**, un »prapor« în preț de **10 fl.**, două »patrafire« în preț de **14 fl.** Ține »Foaia Poporului« și »Gazeta Transilvaniei«, și Dumineca și în sărbători se string la dînsul mai mulți poporeni, și le împarte foi de cetit. În timp de lipsă ajută și pe oamenii mai săraci cu bucate și cu bani, și alte bunătăți le face, toate în cinste! Așa un suflet bun de creștin rar se află! Fie-i spre cinste și laudă bunului bătrân!

O laudă. Țeranul Ion Băluț din Bucovăț (în Bănat) ni-a trimis o carte de corespondență, în care în puține cuvinte scrie cum i-s'a împărut dînsului comuna Izvin (comitatul Timișului) și oamenii din ea. A nimerit tocmai când, în luna trecută (Aprilie), era concert. Eată ce ne scrie țeranul călător: »Am nimerit la petrecere și seara a fost concert cu teatru foarte frumos! Au (Iezvinenii) învățatori ca și care cam rari își dau trudă, și învățătoarească vrednică au la fetele lor! O, ce petrecere frumoasă și ce economu cu omenie cei din Iezvin! Le poftesc sănătate la toți! D-zeu să le dea spor întru toate și să ajute dreptății. Ioan Băluț din Bucovăț.

Cor nou. Din Mercurea scrie George Oprian vorbe de laudă la adresa învățătorului Ioan Nicoară, pentru-că a întemeiat acolo cor de juni țerani, cu cari cântă în biserică spre plăcerea poporului. Lăudăm și noi pe dl inv. și pe coriști, îndemnându-i să asculte și să învețe mereu înainte, căci mare podoabă e pentru o biserică corul, și cinstea cade de o potrivă pe coriștii înșiși ca și pe conducător!

— Din Eșelnița de-asemena am primit, însă mai demult, o scrisoare, în care ni-se spune, că dl inv. Constantin Vlad, punându-se cu străduință pe lucru, a învățat 20 de tineri cântările bisericesti, și în vreme scurtă a făcut spor frumos, căci deja de pe la Crăciun a început-se cânte în biserică, spre plăcerea poporului. Foarte frumos. Sînt vrednici de cinste și coriștii și conducătorul.

Muște columbace. Din Porcurea (comitatul Hunedoarei) ni-se scrie: După trecerea iernii grele, din lipsa nutrețului, abia am eșit în vară cu biete vite și eată dela 1 Aprilie n'a plouat de loc până la 7 Maiu, și iarba n'a dat. După ploaie a mai înverzit cevași, dar' pe când gândiam că e mai bine, la 9 Maiu au venit peste comună roiuri mari de așa numitele »muște rele«, muștele columbace. (Muștele columbace vin în roiuri mari și sînt foarte măruntele. Ele se bagă în nasul vitelor și sug sânge și le rănesc, încât le pornește sângele pe nas și pe gură și mor vitele. De aceea prin locurile unde ele ajung, numai noaptea pe răcoare și umbră pot animalele paște și se poate lucra cu ele, ziua se țin în grajd bine astupat). Multe animale ni-au perit, zice vestea din Porcurea, și noaptea

numai puțin pasc, și cucuruzul nu e sămănat din pricina lor!..

Hymen. Dl Ieronim Buzea, teolog absolut din Ștena și domnișoara Mărioara Tatu din Sadu, își anunță fidașarea lor.

Mulțumită. Pe lângă suma de 247 fl. 10 cr., despre care s'a publicat darea de seamă în anul 1894, au mai intrat la adresa subscribului pentru biserica din Cebea (Zarand), următoarele sume: dela dnii: Dr. Andreiu Monda, medic în Sângeorzul-rom. 1 fl., Andreiu Beticu, notar în Ciuciu 12 fl. 20 cr., G. Lazar, adv. în Vinga 2 fl., Dr. Ios. Blaga, prof. în Brașov 82 fl. 50 cr., P. Ilieș, inginer în Pitești 30 fl., N. N. 6 fl. Suma 133 fl. 70 cr., care s'a dat în seamă epitropiei parohiale din Cebea. Aducînd mulțumită tuturor dăruitorilor și adunătorilor, rog pe domniile colectanți, cari au încă sume adunate, să binevoască a le trimite în grabă. Brad, Maiu 1895. Dr. Pavel Opriș, dătător de seamă.

— Pentru edificarea bisericii gr.-or. din Cîsnădie (comit. Sibiiului) au încurs la mîna lui Savu Drăgoiu, epitrop, până acum următoarele liste: Din Lugoș lista cu 5 fl. dăruiti de dl Sa dl Dr. Mihali, metrop.; din Turnișor cu 5 fl. 35 cr. adunați de dl Ioan Radu, econom; din Sibiu cu 7 fl. 71 cr. adunați de dl Ioan Aleman; din Vraniu (Jam) cu 25 fl. 45 cr. adunați de dl preot Iosif Tămașel; din Brașov cu 7 fl. adunați de dl prot. Ioan Petric; din Nucet cu 2 fl. 44 cr. adunați de dl preot Nicolae Rociu; din Fofeldea cu 5 fl. adunați de dl preot Ioan Bonea; din Vaidasig cu 1 fl. 85 cr. adunați de dl inv. Paul Stanciu; din Șomărtin cu 2 fl. adunați de dl inv. N. Rusu; din Nadeș cu 1 fl. 59 cr. adunați de dl Mihail Dumitru, epitrop; din Săsăuș cu 2 fl. 50 cr. adunați de dl preot I. Popoviciu; din Dăia-săs. cu 6 fl. 50 cr. adunați de dl preot I. Hertigal; din Ohaba (lângă Blaj) cu 8 fl. adunați de dl preot I. Moldovan; din Finteușul-mare cu 5 fl. adunați de dl preot Stefan Dragoș; Din Caransebeș cu 9 fl. 40 cr. adunați de dl Ioan Bălan; din Tamásfalva cu 2 fl. 50 cr. adunați de dl preot Ilie Roșca; din Cărbunar cu 3 fl. adunați de dl preot I. Ciocosiu; din Ghelariu (tract. Hașegului) cu 10 fl. 70 cr. adunați de dl preot G. Ungur; din Capolnaș dela dl Al. Mocsonyi și dl V. Babeș din Budapesta 17 fl.; dela dl Dr. Aurel Novac, adv. în Biserica-albă 1 fl.; dela dl I. Iridon, cantor în Apoldu-mare 5 fl. Suma întregă **134 fl. 74 cr.** — Rugăm și pe această cale pe creștinii adunători și dăruitori să primească mulțumita comitetului parochial și a poporului credincios. Cîsnădie, 1/13 Maiu 1895. Savu Drăgoiu, dătător de seamă.

MESERIAȘI.

S'au dat la meserii:

În Cluj: Corneliu Lăpușan, ucenic de mésar; Teodor Rus, ucenic de cojocar; Ioan Onașiu, ucenic de mésar și strugar.

În Criștiori (lângă Brad, com. Hunedoarei) tînărul Meliton Ficescu din Kecske-dapa, ca ucenic de pantofar la măiestrul român Samson Nicșa.

Se caută ucenici:

În Cluj la dl Petru Muntean, mésar de mobile și strugar, care ar primi doi ucenici. (Kolozsvár, Muzeum u. 2. sz.)

În Abrudsat la dl Iuliu Mutiu, mésar, care de-asemena ar primi, precum însuși ne scrie, doi învățăcei români.

R Î S.

Un Țigan fiind osândit la spânzurătoare, judecătorul îl întreabă: care îi este cea din urmă dorință?

Țiganul: D'apoi, D-zeu v'e fină, cea din urmă dorință a mea ar fi, să spânzurați pe fratele meu, că eu m'e ghădit la gât!...

POSTA REDACȚIEI.

D-sale T. D. și soții în B. C. Ziceți că de aceea să Vă publicăm răspunsul, că el în al seu răspuns se provoacă la D-voastră. De ar fi așa, v'am face negreșit pe voe. Dar' cetiți, Vă rog, de nou acel răspuns, și vedeți că nici unul din căți sînteți aci sușcriși, nu sînteți pomeniți acolo. Pentru aceea nu mai are înțeles publicarea, căci numai s'ar sgîndări de nou în cenușa certelor neplăcute dintre D-voastră. Vă rugăm să fiți pe pace. Prea crește inima în dușmanii noștri, când noi înșine le arătăm ce certați și sfășiați sîntem între noi, și cum pentru lucruri adese de nimic, ne certăm cu anii, și ne dușmănim vieți întregi!

D-sale I. D. și soții în Gușterița. Scrisoarea D-voastră din Martie, nu o putem publica. Nu ne arătați nici un lucru vrednic de pomenit, și mai ales nu adeveriți nimic.

D-sale Aron Popa, inv. în Porcurea. După cărți scrie »Librăriei Institutului Tipografic«, nu redacției noastre, și librăria își va trimite ce dorești. »Apostolul« cu litere latine, tipărit la București, costă: nelegat 3 fl 85 cr., legat 5 fl. 65 cr.

D-sale N. V. F. în B. t. Nu, nu; el ca pîrîtor tot n'are să capete bani, că banii aceia se dau în fondul săracilor. Nici solgăbirul nu-i folosește. Doina. Dacă Vi-o cere un Jidan, atîrnă dela D-voastră să i-o dați ori ba; datori nu sînteți. Noi v'am sfătui să nici nu stați de vorbă cu spurcații și urții lumii! Că doina aceea de ce n'am publicat-o, nu-ți mai putem acum spune, că n'o mai avem. Din cele trimise folosim pe cea scrisă foi din Pesta, pe ceealaltă nu, deși e mai frumoasă, dar' vatemă pe Maiestatea Sa, și pe poporul unguresc întreg, ce ni-ar face proces.

D-sale G. S. în F. d. j. Nu-i vrednic de a-l pomeni în foaie, dacă e așa stricat. El face prostiile, el le plătește. Se va sătura dela o vreme. Bine că nu prind și nu v'e poate face nici un rău. Numai când fie biserica, fie comuna ar fi avut vre-o pagubă din pricina rătăcii lui, am pute scrie despre el.

D-sale A. B. în V. Spuneți-ne casuri anume despre astfel de clevetiri și că în fața cui i-a vorbit de rău, și le dăm loc.

D-sale Ilie Sîrbu în Jertof. Au sosit. La rîndul seu vom publica din ele.

D-sale A. A. în G. d. s. Scrisoarea de care întrebi, n'a ajuns aici. Trimite-o de nou.

D-sale Dum. Gheocă în Cornereva. Glumele cele două trimise, nu le putem folosi. Sînt prea slabe. Poate știți mai bune. Atunci mai trimite, dar' scrie mai rar și pe scurt.

D-sale I. D. în Făget. N'am putut ceti bine și desluși ce ai scris. Am înțeles însă că ai ponoslu contra reprezentanței. Fii bun fă cu alți nemulțumiți, dacă crezi că ai dreptate, arătare la solgăbiru, și dacă nu v'e face dreptate, scrieți-ne de nou, dar' mai lămurit, ce nedreptate vi-s'a făcut, și noi o însemnăm în foaie.

D-sale X. în Ponerel. După-ce »Gazeta« a scris de două-ori în treaba asta, dă-ne voe să nu mai revenim și noi, mai ales că acum e sfîrșitul anului școlar. Vei vedea cum se va începe cel viitor. Dacă tot cu rău și cu scandale, scrie-ne și publicăm! Cât despre păr. G. și ținuta sa față de martiri, rău destul, și chiar fiindcă e așa, nu e vrednic să-l mai pomenim și pe Sfinția Sa în foaie. Îl știm că e un fricos.

Dlui I. P. în C. În numărul viitor.

» M. M. și soții în L. Același răspuns.

» V. M. în C. d. c. Același răspuns.

D-sale A. T. în I. Din cele populare am ales, cum vezi, câteva, dar' cele scrise de d-ta, nu le putem folosi.

D-sale A. P. și soții în Cheud. Am scris și ce ne-a venit dela d-voastră întâiași dată, și răspunsul din ceealaltă parte. Nu mai revenim, că nu s'ar mai sfîrși.

Pentru redacție și editură răspunzător: Ioan Ciocnea.

Proprietar: T. Liviu Albini.

LOTERIE.

Tragerea din 1 Iunie n.

Timișoara: 57 58 46 23 77
 Viena: 31 17 35 1 75

Tragerea din 5 Iunie n.

Brünn: 61 70 44 87 75

Dr. VUIA,

medic al băilor Herculane (Mehadia)

se află acolo și locuiește în hotel
 [1864] 2-2 Franz-Josef.

5 vițele și 3 tăurenci

dela 6—15 luni, două vaci fatătoare de
 trei ani și un taur de 1³/₄ an provăzut
 cu certificat, toate de rasă originală
 „Pinzgau“, de vânzare la

Alexandru Lebu,

[1883] 2-3 proprietar în Sibiu.
 Strada Rosenanger nr. 11.

Gichtfluidul
 c. lui [1791] 2-40
KWIZDA
 De mulți ani probat ca
 leac de casă, care alină
 durerile. Fricțiuni întârtoare
 înainte și după ture mari. Pre-
 țul unui flacon 1/4 fl. 1 v. a.;
 flacon 1/2 fl. 60 cr. v. a.
 Deposit Principal:
 Apoteca cercuală
Kornelburg I. Viena.
 Se poate căpăta în toate farmaciile.
 Se observe cu atențiune
 marca și se se ceară exclusiv
Gichtfluidul
 lui
KWIZDA

Cea mai nouă invenție patentată.

Aplicarea puterii de apă pentru mori și pentru ori-care ram de industrie.

Servesc cu prospectele și desemnurile complete precum și cu necesarele
 deslușiri cu privire la straformarea șauturilor de apă fără iaz.

Invenția aceasta se poate aplica pe ori-ce teren.

Patenta de 15 ani se poate vinde. A se înțelege cu subscrișul pro-
 prietar al patentei [1816] 2-3

BALOG BERTALAN,

Mező-Nagy-Iklad u. p. Mező-Kapus.

CAROL F. JICKELI [1783] 3-6

SIBIU

PRĂVĂLIE DE FER
 PIAȚA-MICĂ.

SIBIU

PRĂVĂLIE DE FER
 PIAȚA-MICĂ.

Coase de oțel turnat cu tigiaie pe lîngă garanție de calitate bună.

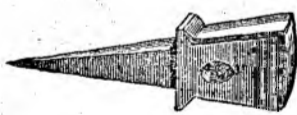
Lungimea	75	80	85	90 ctm.
1 bucată fl.	—80	—80	1.—	1.—

Fiecare coasă vîndută de mine pe garanție (felelat), care nu e pe plac, se primește înderēt, respective se schimbă, chiar și atunci, dacă coasa a fost deja bătută și folosită.

La fiecare coasă se alătură un bilet de garanție.

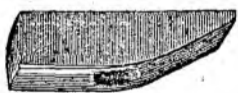
Cumpărându-se 10 bucași deodată, se dă una gratuit. Într'un pachet postal de 5 chlgr. încap după lungime 6—8 coase.

Francatura împreună cu timbrul buletinului și cu provisiunea de rambursă încassată de postă se urcă la un pachet de 5 chlgr. după depărtare la 27—42 cr.

Ciocane de coasă și nicovale:

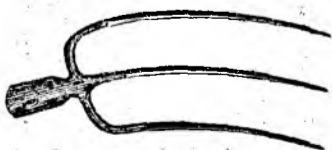
cu ciocan ușor, 1 garnitură . . . fl. —.93 cr.
 cu ciocan greu, 1 garnitură . . . fl. —.98 cr.

Cuți:

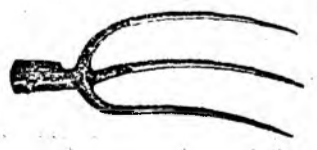
piatră neagră . . —.12 cr.
 marmoră . . . —.25 cr.
 piatră bergamo . . —.40 cr.

Cele mai bune furci franțozesti de fēn și de gunoiu.

Furci de fēn
 —cu 2 3 coarne
 1 bucată —.70 —.75.

Furci de gunoiu
 —cu 3 4 coarne
 1 bucată —.85 1.05.

Pentru furcile acestea, ce nu au seamēn, garantez un an întreg și anume astfel, încāt primesc înderēt ori-și-care furcă, ce se va fi rupt până într'un an de zile.

La fiecare furcă se alătură un bilet de garanție.

O nouă invenție însemnată pentru agricultori.

COROANA TUTUROR COASELOR

INDISPENSABILE PENTRU FIECARE ECONOM SUNT

COASELE „KRONEN“ DE OȚEL ALB

ces. și reg. patentate

[1572] 4-

at de înțepenit inve cu aparntat de nou.

Aceste coase, sunt fabricate din cel mai fin oțel alb și se bucură de protecția legală a ministerului ces. reg. austriac și reg. ung. de comerț.

Cine folosește odată această coasă, acela nu va mai cumpăra alta, deoarece ce coasa „Kronen“ patentată e coasa favorită a ori-cărui econom, renumită prin:

1. Manuare foarte ușoară, elasticitate și formă frumoasă.
2. Taiș ascutit ce ține vecinic, pentru-că e de două-ori întărit, nu se tocește nici-odată.
3. Bătută odată coasa, ține mai multe zile, chiar și în cea mai tare iarbă de munte.
4. Se poate cosi, cu o singură ascuțire cu gresa, circa 120—130 pași în cea mai deasă iarbă.

Furnizez aceste coase sub garanție, pe lângă ramburs sau trimiterea banilor anticipativ, postă sau cu trenul în următoarele 6 mărimi cu prețurile următoare:

Mărimea:	70 ctm.	75 ctm.	80 ctm.	85 ctm.	90 ctm.	95 ctm.
Prețul:	90 cr.	95 cr.	fl. 1.	fl. 1.10	fl. 1.20	fl. 1.30

Un aparat de înțepenit **Numai 40 cr.**
dimpună cu îndrumarea de folosire

Potrivindu-se la ori-care din coasele numite și la ori-ce coadă.

Modul de înțepenire de până acum al coasei de toporiște are desavantajul, că aceasta se făcea prin verigi, scoabe sau șurube, făcute de un faur sau lăcătar, ceea-ce e împreună cu spese și pierdere de timp, fără-ca prin aceasta înțepenirea să fie dăinuitoare, pe lângă aceea și toporiștea se ruinează repede, lucru bine cunoscut fiecărui econom.

Toate aceste neajunsuri se pot înlătura prin noul aparat de înțepenit, patentat prin privilegiu în Austro-Ungaria, aparat recunoscut de toate autoritățile specialiste din monarhie.

1. ¹ Înțepenire simplă, ieftină, repede și strinsă a coasei, după-cum arată desenul din stânga.

2. Coasa se poate ușor și repede muta, așeza mai jos sau ridica mai sus.

3. Coasa se poate închide comod ca un briceag și după-cum arată desenul din dreapta, se poate purta fără pericol.

4. Aparatul de închis durează în veci, deasemeni toporiștea, aceste trebuie așadar' numai odată cumpărate, deși taișul după folosință de ani de zile trebuie înlocuit cu altul nou.

Cuți

potrivit și cu pricepere alese pentru fiecare coasă, cu ajutorul cărora coasa este mai trainică și mai ascuțită, am în 3 calități:

Calitatea I.	Calit. II.	Calit. III.
12 cr.	25 cr.	35 cr.

Ciocan și nicovală de oțel

pentru bătutul coasei costă numai 85 cr.

Pe nimic

dau fiecărui mușteriu, care cumpără mai mult de 5 coase, un frumos present. Dacă însă mai mulți înși împreună cumpără deodată 50 de coase, le ofer 20% rabat și expediez coasele până la gara lor pe speșele mele și franco.

În cazul acesta să 'mi-se trimită o arvună de 5 fl. și să se numească gara destinațiunii.

Garanție publică.

Prin aceasta mă deoblig în publicitate a expeda numai coase alese, bune și fără greșeli. Dacă însă totuși s'ar întâmpla ca coasa să aibă vre-o greșală, ceea-ce până acum încă nu 'mi-s'a întâmplat, primesc înapoi ori-și-care coasă greșită dar' nefolosită încă, și trimit în locul aceleia altă coasă bună pe speșele mele ca dovadă a solidității în adevăr reale.

Viena, 1895.

Iuliu Fekete.

Comandă execut imediat cu rambursă prin postă sau calea ferată și mă rog a 'mi-se da adresa corectă, la care sunt a se trimite coasele.

Să Vă feriți de contrafaceri și falsificate. — Comandele să se trimită numai la adresa aceasta:

Agentura gen. a coaselor „Kronen“ de oțel alb **IULIU FEKETE**, VIENA, V., Rüdigerasse Nr 1/13.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Mare primejdie.

Am vorbit în câteva rânduri și va trebui să scriem mult despre o primejdie, care ne amenință și care ne poate face foarte mare stricăciune. Păstorii trebuie să păzească turma, și văzând apropierea primejdiei, trebuie să strige, ca turma să se scutească văzând amenințarea, ca apărarea de vreme să se poată face.

Din numărul 21 al acestei foi, s'a putut vedea, cu câtă putere și voință tare lucră cei din Budapesta, ca să poată înmulți numărul însoțirilor rurale, mai ales însă să poată străbate cu întemeierea acelora în mijlocul poporului din Transilvania. Grijă cea mai mare, după-cum s'a spus în adunarea lor generală din 19 l. c. st. n. este, ca aceste însoțiri rurale să fie lățite între poporul nostru român.

Dacă noi venim și ne întrebăm, pentru-ce voesc străinii să ne ajute chiar pe noi, când chiar ei au popor care este peritor de foame și chiar strigă după ajutor? Cum se poate, că cei-ce ne sînt pe toate liniile și terenele vieții noastre din stat vrăjmași, pe acest teren de a ne da banii împrumut și de a face pe popor membrii în însoțirile plămădite de ei, se arată cu atâta bunăvoință? Oare în adevăr, grija de fericirea noastră și iubirea deaproapelui este ceea-ce îi îndeamnă a străbate în staulul poporului nostru?

Aceste și o mulțime de întrebări se pot pune, ca să aflăm adevăratele motive, care îndeamnă pe străini a cutriera satele noastre, și a câștiga poporul pentru ajungerea scopului la care ei țintesc. Nu-i vorba, mijloacele ar fi bune, dacă însă pătrundem a afla scopul, acela este foarte păcătos și nouă mult primejdios și păgubitor. Adecă convingându-se deplin vrăjmașii noștri, — cu care ne aflăm în luptă pentru drepturile care ni-se cuvin în stat, ca ori-căruia popor, fiindcă purtăm toate sarcinile, voim amăsurat acelora, să fim împărțâșiți în drepturi, întocmai cum este poporul unguresc, — că pe popor nu-l pot despărți de conducătorii sei firești, așa cred că prin sclăvia capitalului și banilor, vor putea ei domni peste popor.

Deci nu dragostea de a ne ajuta, sau voința de a ușora traiul poporului, mai puțin grija de a vedea adus în bunăstare poporul român, ci dorul de a putea iobăgi poporul și a-l purta după plac și voință, este scopul ascuns al acestor însoțiri. Că așa este, poate lua seamă ori-care dintre noi, care știe câtă putere are banul, și câtă slugărie se poate face prin capitale.

Astăzi, când noi ne-am putut cu grele jertfe întemeia băncile noastre în toate cercurile mai mari, locuite de poporul nostru, vine o firmă străină, care

prin apostolii sei bine plătiți, dorește a întemeia în tot satul câte o bancă rurală. Așadară ei vreau, ca prin ajutorul și spriginul poporului nostru de o parte să ne înstrăineze dela băncile noastre, de altă parte, ca prin mulțimea direcțiilor ce le trebuie dintre ai noștri și prin membrii din însoțirile lor, să poată străbate în staulul nostru. Astăzi străinii sînt deplin convinși, că inteligența și poporul cu puțină deosebire a unor lăpădături și flămânzi cu toții sîntem una, încât la o eventuală trebuință, străinii n'au partidă în poporul nostru, cu care ar putea face contra-demonstrațiune unor hotăriri mai mărețe.

Deci dacă vom combina bine toate împregiurările, vom afla, că scopul de a întemeia aceste însoțiri printre șirurile noastre, de a câștiga membri dintre poporenii noștri, nu poate fi nici umanitar, nici moral, ci o apucătură bine combinată, prin care ni-s'ar putea face o stricăciune înfrorătoare. Reclama cu împrumuturile ieftine, nu este alta, decât un smic, bunăoară cum se pun unor paseri, ca prin lăcomie să fie țesute între firele aceleia, de unde abia mai este scăpare.

Și de altcum nu împrumuturile ieftine, care totuși trebuie replătite, ci ușurarea de sarcinile publice de stat, comitat și comunale, sînt mijloacele, care pot fericii poporul; dar' nici-când împrumuturile. Poate fi lanțul de aur, că tot lanț este acela, sub stringerea căruia tocmai așa se poate sdruncina omul ca sub cel de fer.

Astăzi d. e. omul apăsător de greutate aleargă și primește împrumutul, cu care dorește a-și limpezi toate datoriile; dar' pe când dă în dreapta și stînga să astupe toate greutățile, se află și cu banii împrumutați, cheltuiți, și cu greutățile neplătite. Mai ales poporul plugar, care are de plătit câte 34 feluri de dări, care nu duce comput regulat, fiindcă venitele lui sînt mai puține decât sarcinile, care trebuie să le plătească, tot anul îl încheie cu deficit, adecă rămâne dator. Acuma oare, poate fi ajutat unul ca acesta cu împrumut ieftin? Este dovedit, că nu, căci tot mai multe sarcini ia asuprași, apoi dacă nu este în stare a purta mai puține greutăți, cum le va putea purta acele fiind sporite. Așa datorința noastră a tuturor este, că văzând cursa ce se pregătește pentru sătenii și comunele noastre, fiecare dintre noi la locul seu să-și scutească turma de vrăjmași.

Fiind însă ideea în sine într'adevăr foarte salutară, inteligența, preoții și învățătorii noștri să se pună la lucru și ei să întemeieze aceste însoțiri. Prin aceasta de o parte vor ajunge a fi conducătorii firești ai poporului, de altă parte, nu vor fi servitorii altora. Apoi când cineva poate fi în frunte, sărac la suflet trebuie să fie, ca sluga altuia să se facă și să voască a fi. Dacă inteligența noastră nu

s'a afla la datorința sa de a pune hotar însoțirilor străine, se va trezi în scurtă vreme, că în casa și satul seu va fi batjocorit și amenințat prin capitalele străine.

Chiar statutele însoțirilor comunale străine, despre care vorba este, sînt așa compuse, încât cel-ce odată a intrat în dinsele și s'a făcut membru, numai așa poate eși, dacă va pune în locul seu alt membru, și încă și atunci, dacă ese din însoțire 'i-se trag 10% din părțile ce a plătit în cassa însoțirii. Așa aici și libertatea personală și presiunea morală este foarte mare, încât cel ajuns odată în cursă cu greu va scăpa.

Noi, care am petrecut în mijlocul poporului, știm ce putere mare este capitalul, cu care la alegeri de deputat, notar și alți direcțori, se guvernează și cârmuește poporul dator, după plac, din partea acelora unde este îngreunat cu datorie. Deci primejdia care ne amenință, este cu mult mai mare și serioasă, decât noi să stăm privind cum se lățește părjolul, care în viitorul apropiat poate să ne facă stricăciuni grozave de mari, de cari parte încă n'am avut.

În S. Scriptură încă se zice: „Unde este comoara voastră, acolo este și sufletul vostru“. Așa bine să fim trezi, că din câte rele au amenințat poporul nostru, peste câte calamități a trecut și câte curse 'i-s'au pus în lungul veacurilor, nici una n'a fost așa de păgubitoare și n'a putut face atâta ruină, câtă poate produce sclăvia asta materială, cu care sîntem amenințați. Dintre toți Ungurii, care a tins a ne face rău, nici unul n'a aflat mijloc mai potrivit ca acestia, care prin vorbă dulce, faptă de caritate și banul ieftin voește a ne deșira rîndurile noastre.

În asemenea împregiurare, dela noi se pofteste, dar' mai ales dela băncile noastre, că nu numai să privighem și să deșteptăm poporul a sta departe de străini, ci prin puteri unite să muncim și pretutindenea să întemeiem noi băncile rurale. Întemeierea este atât de ușoară, încât începutul se poate face cu 10—20 de inși, numai voință tare să fie. În aceste zile a eșit de sub tipar și „Îndreptarul“, care dă îndrumările și povețele de lipsă pentru întemeiere, acesta cu porto plătit costă 60 cr., deci trebuie pregătit pe încet poporul. Așa să muncim cu toții, să apărăm independența poporului, nu cumva să fim și mai rău sclavizați, decum astăzi sîntem.

Commasarea.

(Urmare.)

§. 109. Judecătorul conform §. 47 din această ordinațiune, despre procesele și afacerile primite cu ocaziunea exmiterii sale cât și despre isprăvirea petracțiilor face arătare la tribunalul regesc.

§. 110. Dacă tribunalul află de lipsă, a cerca și mai departe dovezi sau

alte argumente, poate îndruma judecătorul pentru împlinirea și câștigarea aceloră.

În toate întrebările de ceartă, cari s'ar ivi în cursul pertractărilor, tribunalul aduce o singură judecată; în acele puncte asupra cărora părțile interesate au ajuns la deplină înțelegere, împăciuirea servește de normă sau cinosură.

Contra judecății aduse de tribunal pot apela intra dominium (prin foruri), la respectiva tablă regească și de aici la Curia regească ca la judecătoria supremă.

§. 111. Împăciuirile și judecățile cari se referesc la meritul afacerii sunt a se concipia așa, ca acele să fie înțelese și executabile și fără protocoalele sau întrebuițarea altor documente de mai înainte.

Dacă membrii n'au putut ajunge la înțelegere deplină la toate ci numai la unele puncte, judecata trebuie să se extindă la toate punctele și despre împăciuire numai în motivare trebuie să se facă amintire.

Atât împăciuirile cât și judecățile cari se referesc la meritul afacerii după ce s'a ridicat la valoare sunt a se înmâna și la inginerul încredințat cu lucrarea.

§. 112. În cursul pertractării meritorie numai în cauzele înșirate în §. 18 din lege și §. 91 din această ordinațiune punctele b) c) d) au loc contra propunerile.

Apelatele contra hotăririlor vătămătoare cari s'ar fi ivit în cursul pertractărilor meritorie se pot face la tribunal în timp de 15 zile computat dela vestirea sau manuarea judecății.

Cele prescrise în §. 18 și în ordinațiune §. 91 în cele trei puncte din urmă, se pot aplica în mod corespunzător și în cursul pertractărilor meritorie.

§. 113. Tot asemenea se poate aplica și ordinațiunea §. 92 cu privire la apelatele ce sar ivi în cursul pertractării meritorie.

Cap. VI.

Executarea.

§. 114. Tribunalul va exmite un judecător sau membru din sinul seu, care să porceadă din diregătorie și independent, în executarea judecăților redicate la valoare sau împăciuirii.

Judecătorul va îndruma inginerul încredințat cu afacerile, ca să pregătească în timp hotărît charta (mapa) corespunzător cu judecățile și împăciuirile făcute, cartea funduară și coalele despre starea proprietăților, la commasare documentul asemănător între proprietatea veche și nouă.

§. 115. Deodată cu aceasta judecătorul înștiințează proprietarii interesați, ca într'o zi hotărîtă prin dînsul, că după legalizare sau autenticare, să dovedească prin actele originale schimbările ivite în întabulările din cărțile funduare. Judecătorul va îndruma inginerul să îndeplinească schimbarea proprietăților adevărite.

Asemenea schimbări de proprietăți, care s'ar face cunoscute după trecerea termenului sau nu s'ar pute deplin adeveri, sau care ar schimba esențial planul stabilit judecătorește pentru așezare, nu pot fi luate în seamă.

Dacă la procedura îndeplinită conform ordinațiunii de față §. 85 nu s'a făcut înștiințare precum și notificările îndeplinite în cărțile funduare după această afacere precum și alte schimbări de proprietate, ce să fie rezolvate conform §. 85, judecătorul poate pune termin ca să fie pertractate în fața locului. La această pertractare proprietarii sunt a se invita pe lângă admonierea celor cuprinse în punctul de mai înainte.

§. 116. Cele zise în §§-ii 53—55 din această ordinațiune, sunt a se folosi și la pertractările de executare.

§. 117. La pregătirea totală a planului despre regulare sau commasare sunt a se ține următoarele reguli:

a) Inginerul va îndeplini computarea călcăturilor pe charta originală autenticată, însă călcăturile computate vor fi scrise numai cu ceruse.

b) Charta pregătită pentru împărțirea și noua așezare a călcăturilor va înfătoșa acele după clasa de folosință prin semne colorate.

La numărarea părțelilor nouă, sunt a se urma ordinațiunile date cu privire la înfătoșarea dărilor catastrale.

c) Cartea de proprietăți se pregătește după planul catastrului menit pentru dări, în care părțile nouă în charta cea nouă se induc în ordine cu numerii locului și după clasa de folosință, fără a însemna clasificarea.

d) Coalele de proprietate și sumarul aceloră din cartea cea nouă a proprietăților sunt a se pregăti conform normelor din §. 81 punctele f), g) și la pregătirea aceloră sunt a se întrebuița formele catastrului lăsând la o parte clasele și prețuirea teritorului. Schimbările proprietăților îndeplinite și înșirate în casurile conform §. 85 punctele d) și e) sunt a se însemna și în coalele și cartea proprietăților în rubrica pentru »Observări«, tot asemenea sunt a se notifica în mod corespunzător în documentul asemănător.

e) Documentul asemănător (combinatorium) este a se pregăti conform formulariului nr. V., pe fața primă a acesteia se arată rubrica proprietarului, cu cantitatea proprietății înainte de regulare, cu coalele despre proprietățile nouă și schimbările îndeplinite în cursul regulării. Fața a doua arată în loc de proprietatea avută înainte de regulare, proprietatea dobândită de nouă.

În combinator sunt a se arăta: mărimea sau teritorul catastral și prețuirea, precum și cantitatea întreagă și singuratică a clasificării.

f) În casurile care se referesc la commasarea întregului hotar comunal, inginerul afară de lucrurile de commasare, pentru catastrul stabilit conform regulilor catastrale, este îndatorat înainte de legalizarea nouă proprietăți a pregăti următoarele părți de muncă: de pe charta commasării o copie, de pe care colorisarea ramurilor de cultivare se poate lăsa, descrierea miezuinelor (conform formularului VI.), registru despre numerii caselor (conform formularului VII.), punctele triunghiulare și descrierea prin desemn (conform formularului VIII).

Plante de fâneațe.

IV.

Mestecarea de sămănături pentru rituri.

Prin cei mai vestiți economi s'a adevărit, că amestecarea deosebitelor plante adese-ori dau recoltă mai bună decât atunci, când unele se sămână numai singure. Natura plantelor fiind așa, încât unele cresc după-cum e timpul, altele după-cum este pământul, așa că unele se fac și în secetă, altele se nutresc din var, sare, gips, așa ierburile se nutresc din caliu, oxid de siliciu, care ar strica trifoiului. Plantele mestecate sămănate pe unul și același loc se nutresc așa, încât nici una nu subtrage nutrețul celeialalte. Pe lângă aceea că foarte bine încap laolaltă plante și ierburi, cele din urmă sunt în stare a învinge mai mult frig și ger decât trifoiul, până-când trifoiul poate suporta mai multă secetă și căldură, nu se părlește așa repede ca ierburile. Cât pentru sămănarea la un loc a mai multor plante și ierburi, trebuie a ține o anumită regulă, ca încât se poate tot așa să fie compusă amestecarea, ca plantele mestecate să priască la unul și același loc și ușor să se împace una cu alta.

Dacă s'ar avè în vedere ca sămănătura mestecată să servească peste vară de rit pentru cosit, ear' îndată primăvara și toamna de pășune, atunci amestecarea de săminte se face din plante: cari răsar foarte de vreme, cari peste vară cresc meru și altele cari otăvesc tot meru până toamna târziu. Pentru vaci nutremintele verzi se compun așa: ca odată să fie cât de nutritoare, a doua ca să se desvoalte deodată. Vieța plantelor este foarte de admirat, încât acele împurutate se ajută în nutrire, una îmbunătățește traiul celeialalte.

Pentru cunoașterea care amestecături pentru care pământ sunt bune, aci urmează cum trebuie să fie amestecarea, care de altcum o îndeplinește și neguțătorul dela care se procură sământa. Ori având economul un fel sau două de săminte va procura celeialte, ca regulă pentru amestecare îi poate servi: din care plantă voește să aibă mai bună recoltă va amesteca mai multă sământă,

cât pentru cantitate câtă trebuie pe un juger hotărește pământul și felul seminței, pe mai bun și humos se pune mai puțină dacă mulțimea este trifoiu dela 12—20, pe mai rău, dacă e multă iarbă mai multă dela 20—35 chgr.

Așa pe păminte uscate, lutoase și năsiptoase, de rituri pentru cosit se sămână o amestecătură compusă din:

a) luțernă, trifoiu roșu, trifoiu alb, trifoiu lupulin, sēcărică, pimpinelă, iarbă italiană, coada vulpei, festuca, oschigă, felul (*dactylis glomerata*) și iarba crestată.

Pe un pământ lutos însă bun:

b) trifoiu roșu, trifoiu perien, trifoiu lupulin, trifoiu alb, sēcărică, pimpinelă, iarbă engleză sau italiană, coada vulpei, oschiga (*dactylis glomerata*), iarba lui timoteiu, festuca, poa de pământ.

Pe pământ argilos:

c) trifoiu roșu, trifoiu perien, trifoiu lupulin, trifoiu alb, sēcărică, pimpinelă, iarba engleză sau italiană, coada vulpei, oschiga, iarba lui timoteiu și poa de pământ.

Pe un pământ mărăștin, răvinos, disecat și nou:

d) trifoiu roșu perien, trifoiu alb, trifoiu scoțian, sēcărică, pimpinelă, oschigă, iarbă italiană sau engleză, iarba timoteiu, poa de pământ, festucă comună, coada vulpei.

Pentru a pute avea și pășune bună pentru vitele cornute, pe un pământ mai năsiptos și văros se sămână:

a) trifoiu roșu, trifoiu perien, trifoiu lupulin, plantagină, coada șoarecelui, sēcărică, pimpinelă, ovėsică, festucă, ovės cu peri scurți (*arena pubescens*) iarba italiană ori engleză, iarba timoteiu și iarba încrestată.

Pe păminte lutoase și fel mai tare se sămână tot ierburile înșirate, afară de ovesica și ovėsul cu peri scurți; dar' în locul acestora se sămână: oschigă, coada vulpei și poa de pământ.

Pe păminte mărăștinoase, răvinoase și noue:

b) trifoiu alb, trifoiu roșu perien, sēcărică, pimpinela, poa de pământ, coada vulpei, festucă, iarba încrestată, vițelarul, iarba dulce lănoasă, iarba timoteiu, iarba engleză și fiorini (*Agrotis alba*.)

Având economul voință sau poate chiar împregiurările îl silesc de-a ține și peste vară vitele în grajd, pentru nutrirea acelor trebuie să se îngrijească, ca să aibă nutreț verde și bun peste toată vara, așa pentru aceste va sămână următoarele mestecături:

a) Martie și Aprilie: trifoiu roșu, spergelă, mazărice, cicoare, luțernă;

b) Aprilie și Maiu: mazărice, exparsetă, muștar, trifoiu roșu, luțernă, spergelă;

c) Maiu și Iunie: mazărice, hrișcă, spergelă, luțernă, echinop;

d) Iunie și Iulie: porumb, cicoare, trifoiu roșu, hrișcă sau mei, mazărice, muștar;

e) Iulie și August: porumb, spergelă, mazărice, hrișcă, muștar. Sânt unele plante cari se sămână anumit pentru nutrirea de vară, după care pământul îndată-ce s'a cosit, de nou se ară și se sămână cu alte plante; așa dacă s'ar sămână: mazărice, ovės, îndată-ce s'au cosit aceste pământul se ară și s'ar sămână: porumb (cucuruz) și mazărice, ori porumb, hrișcă și muștar, ori mazărice și sēcără. Pe lângă o asemenea întoarcere cu plante verzi pământul se îmbunătățește, încât toamna se poate sămână pe dînsul grâu, pentru-că întoarcerea rădăcinilor din plante în pământ fie numai de două-ori, acele fac atâta cât o gunoier slabă.

Așa economul îndată-ce a putut secera grâul, sęcara și ovėsul, se taie ogor în care se sămână încă până pământul este răven: porumb și mazărice ori mazărice și sēcără, cicoare ori napi de ogor meniți pentru nutrirea vitelor, pe lângă folosul ce ni-l da pământul prin această lucrare acela se și îmbunătățește, pentru cerealele tomatice.

(Va urma).

Despre prăsirea porcilor (rîmători).

Dintre toate animalele de casă porcul este unul dintre cele mai folositoare și încă din următoarele motive: se poate crește cu ori-ce mîncare, se sporește iute, are carne plăcută și gustoasă, apoi unsoarea și slămina aceloră dă nutreț cel mai însemnat pentru casă. Fiindcă se îndestulesc cu ori-ce mîncare, poporul mai sărac încă poate să-și crească și îngrașe câte un purceluș în lungul verii mai ales pe lângă casă sub grija copiilor și bătrânilor cari și-așa nu pot merge la lucru. Porcii se pot nutri cu buruene mînențelate mestecate cu țărițe și udate cu spălăturile sau hâlbele sau lăturile dobândite din spălarea vaselor.

Dacă cineva dorește a se prinde cu prăsirea porcilor, cea dintâi tîmă este, ca să știe alege felul sau rîmăntul mai bună, că așa poate avea din economisarea cu porci. Precum și toate animalele se deosebesc: cu privire la culoare, mărime și statură, cătră care la porci mai vine și îngrașarea, așa este și cu porcii, mai lățite sânt însă rasele următoare:

a) porcii cu păr roșu și des întunecat, de statură mare, cap greu și cu urechi mari debalate, cu spinare plecată și coama mare sură, care se îngrașe destul de bine;

b) mongolița, care mai ales se prăsește în Ungaria, are cap mic, frunte îngustă, flit lungăreț, urechile stau drepte, corpul e mai mult gros decât lung, picioare scurte și groase. Perii pe dinșii sânt subțiri și netezi, de culoare întunecoasă galbină, se îngrașe iute, carnea este gustoasă; dar' slămina este mai moale.

c) rîmătorii albi și negri rasă mongoliță, acestia s'au lățit pe la noi din

Serbia, au păr creț, corp gros și urechi plecate, este foarte ușor de îngrașat, carnea îi este fragedă unsoasă, dintre toate rasele sânt cei mai buni pentru prăsilă.

Peste tot porcilor le place pământul în care pot scurma, așa pămintele umede, mocirloase, bălțile cu pești, broaște și piscați le prieste foarte bine, unde se pot tăvăli prin mocirle și scurma după rădăcini. Mai ales pădurile cu ape curate, ghindă și jir le sânt mult folositoare pentru sănătate, unde cresc și se îngrașe foarte ușor.

Cine ar avea chiar cea mai slabă rasă de porci, prin folosirea verilor de rasă bună în scurtă vreme se pot schimba toți porcii în mai buni, de aceea comunele trebuie să câștige veri buni, cari se folosesc dela 2—4 ani, apoi se schimbă cu alții. Porcii sânt foarte spornici, în tot anul scroafele pot făta câte de două-ori, și fiindcă frigul este cel mai mare vrăjmaș purcelușilor tineri, sporirea se întocmește așa, ca scroafele să fete primăvara și vara. Pentru aceea împreunarea, adică împerechierea se face toamna târziu și primăvara.

Fiecare scroafă poartă sarcina câte 16 săptămâni, adică 112—119 zile. În acest timp trebuie hrănite bine și ferite de ori-ce lovituri, fugărire, spaimă ori frig. Pe vremea când se gată de făt, cotețele să fie cât numai se poate de curate și așternut cu paie mînențelate, ca nu cumva scroafa să se culce pe porci.

Dacă ar fi făt mai mulți de 4—5 porci, atunci ceialalți trebuie vînduți, și numai atîția se lasă, nu cumva prea mulți fiind, să slăbească prea tare scroafele. Purcelușii trebuie dedați la mîncare, începînd dela 3 săptămâni, în timpul acesta apoi se căstrează sau jugănesc porcii, tot așa se poate face cu porcelele, cărora se scot ouăle din flancă. Verii bătrâni tot primăvara trebuie căstrați, că așa peste vară pere mult din țaria cărnii, și la îngrașat ajung a fi mai buni.

Pururea sânt mai buni pentru ținut porcii, care i-am putut câștiga primăvara, căci fiind căldură peste vară se cresc foarte bine, încât în a viitoare se pot prinde pentru îngrașare, că așa vor avea și carne și slămină foarte bună și fragedă. Adecă mai buni sânt pentru îngrașat porcii de 1—1½ an.

Dacă s'ar întempla, ca oare-care scroafă, peste voința proprietarului să fi ajuns la împerechere, și îngrașată fiind, s'ar vedea că se apropie de făt, dacă anume este menită pentru slămină, atunci trebuie ucisă înainte de fătare. Așa atît carnea cât și slămina este mai bună, dacă odată ar fi făt, este de totului greu ca să poată fi adusă în stare de mai nainte, ba carnea și slămina se moaie prea tare și pierde mult din gust.

Peste vară și cu deosebire în lunile călduroase trebuie a fi cu bună grijă, ca

porcii să aibă în troace peste noapte pururea de beut, și tot cu plante să-și hrănim, care răcoresc: urzici, trifoiu, luțernă, frunze de napi și sfeclă, lobode și recuină ș. a.

Seara când vin obosiți din turmă și inferbentați, nici-când să nu le dăm de beut apă prea rece, care le poate cauza anghină la gât sau aprinderi de plumăni, ci mâncările verzi, cu care îi așteptăm, să fie pregătite cu lături sau apă mai domoală. (Va urma.)

Din traista cu povețele.

Intrebarea 74. „Care dintre onorații cetitori ai prețuitei noastre foi ar fi așa de bun să-și dea un sfat, cum ne-am pute scuti de musca *columbace*, care la noi în „Valea-Hațegului“ a venit peste măsură multă, — să nu poată pișca așa rău vitele?”

Carnești.

Vasilie Pârnu, econom.

Răspuns. Noi am cercat totul să aflăm ceva scut contra acestei plagă, dar' n'am găsit. Unicul scut este, ca pe vremea care se ivește musca, adică peste zi, vitele să fie ținute în grajduri închise.

Intrebarea 75. Binevoitori a ne da ceva învățătură, că o pătim foarte rău cu facerea drumului de fer, care se face peste pământurile noastre și nu ne plătesc, se tot tîrgue cu oameni, ba au luat și cu două pițule un stîngin □ și cu 25 cr. Când a fost vorba dintăiu să dăm pământul a venit dl solgăbiru și un avocat de jidov la dl Dr. Mohai Săndor, deputat din Pesta. Atunci s'au luat la protocol învoirea noastră că ne vor plăti cu 2 fl. stînginul pătrat. Așa ne-am învoit și am scris numele. Fi-va oare altă lege să ne plătească altmintrelea ori după învoirea noastră?

De atunci noi locul nu-l mai avem, darea trebuie să o plătim, după dînsul, mare batjocură mai fac cu noi. Nici atîta nu-i destul, ci au slobozit încă apă prin canale pe pământurile noastre, încât nu le putem folosi din pricina apei. Faceți bine și ne învățați unde să ne căutăm dreptate și apărare. Acuma tot vin niște domni care tot tîrguesc la pământ și ne tot spărie, că nu-l vor plăti numai cum va fi în lege, zic că după clase câte 10—15 cr. st. □. Mie îmi strică pământ de vre-o 6 ferdele. Ce să ne facem?

Șard.

Toma Turlea.

Răspuns. Înainte de toate mergeți la dl solgăbiru, ca să vă platească după-cuvi-s'a luat protocolul de învoială, atunci că la d-sa a fost la fața locului, spunându-i că de nu face așa, veți face arătare la judecătorie. Dacă nici așa nu vi-s'ar plăti după tocmeală, cereți ceva avocat român, care va scoate protocolul dela solgăbiru și cu acela va scoate prețul pământelor ce vi-se cuvine.

De altcum puteți aduce la cunoștința Ministrului de agricultură, cum vi-se răpește pământul, cum s'a deschis cale la ape ca să vă facă pămintele neroditoare și că dacă nu vi-se face dreptate, fiecare veți îndrepta pământul, care este proprietatea d-voastre oblid drumul cel de fer cum a fost mai înainte. Poftiți ca apa care vă face pagubă să fie depărtată de pe păminte, căci ce odată lăsați așa rămâne pe veci. Așoi nedreptățile numai prin voință tare se pot depărta, despre cele isprăvite ne dați de știri și nouă.

Intrebarea 76. Mă rog a deslega următoarele întrebări:

Sînt la noi două sau trei căsi, în care se găsesse câte 1—3 copii nelegiuți, adică nu din cununie.

În zilele trecute un părinte al acestor copii a răposat. Și avînd o moarte iute și grabnică, n'a putut lăsa testament, despre averea sa proprie fiilor sale.

Răposatul lor părinte avînd frați și alte rudeni, ca după obicei făcînd inventariu nu voesc a da nimic la nepotele nelegiuite.

Răspuns. Este destul de trist și dureros că în sat la d-voastră se află oameni, care sînt creștini, să locuească ca niște dobitoace necununați. Unii ca: aceia cum pot aștepta noroc, fericire și spor în avere dela Dumnezeu, care nu trăesc după lege și după tainele s. bisericii. Numai așa pot primi fetele nelegiuite din averea tatălui răposat, dacă le va hotărî după pîruri legea ceva sau dacă uncheșii vor ave milă de nepoate; dar' altcum pot rămâne pe ulițele satului să cerșească. Apoi cu pîrile se mîncă și ce ar fi să capete fetele.

Intrebarea 77. Un om are un copil nelegiuit și neavînd alți copii, dar' nici frați, ci numai veri primari sau alte neamuri și fiind acesta în etate de 18—20 de ani, fiindcă acesta a ajutat mult tatălui său în economie, cum i-ar pute da avere.

Surducul-mare.

Vasilie Albu.

Răspuns. Aici trebuie să se căsătorească, odată după rîndueala bisericii, și așa să-și facă legiuit copilul, dacă asta nu s'ar pute din anumită pricină, atunci vine a doua leuire. Tata care este în viață și are copilul nelegiuit, poate să-și ajute fiul din averea sa. Adică va întabula pe dîrșul atîta avere cîta voeste, apoi dreptul de folosință îl va ține tata pentru sine cît va trăi. După moarte va trece averea cu folos cu tot la fiul său cu care muncește și adună averea.

Intrebarea 78. Am auzit, că contract de vindere-cumpărare între bărbat și femeie numai not. public poate face. Da, dacă aș face și eu și să nu scriu bărbat și femeie, ci numai vînzător și cumpărător și dacă e bun poate-se strica, ear' pe mine ca făcător de atare contract oprește-mă sau este o lege care să mă pedepsească?

Răspuns. Contract de cumpărare și vînzare se poate face și între femeie și bărbat, făcîndu-se însă cu încungiur ca să nu se spună sau se rețace această împregiurare contractul poate fi atacat și desfăcut prin lege. Notarul public nu va face un contract deasemenea natură, care să nu corăspundă adevărului, ear' dacă notarul public ar fi sedus, adică amăgit prin martori, înairtea cărora se încheie contractul, atîta cel-ce încheie contractul cît și cei-ce fiind martori au spus neadevăr, pot fi foarte aspru pedepsiți prin lege.

Intrebarea 79. Am cetit într'un număr însemnat al „Economului“, că cine cumperă moșia întregă cu casă și grădină are drept și la pășunat. Stă această lege și pentru cazul cînd cumper o moșie întregă din altă comună (vecină.)

Leantin.

Abonent Nr. 5183.

Răspuns. Cine cumperă casă și intravilanul din altă comună, are drept la pădure și pășunat, întocmai cum ar cumperă în co-

muna sa, la toate drepturile care se țin de acea avere.

Intrebarea 80. Fiindcă eu sînt morar, apoi de multe-ori am vorbe despre vamă cu oamenii, care macină. Vă rog să-și răspundeți care ar fi vama cea dreaptă și după lege? Comuna noastră este abia de 150 de familii sau case și sînt 8 mori, care umblă în rîul Sebeșului, apă avem destulă totdeauna. Noi luăm vamă din 20 litre 1 litră, din hecto 5 litre. Se află oameni care ne bagă vina că luăm pre multă vamă, apoi aici la mine vin mulți a ceti „Foaia Poporului“, le pot spune că drept iau vamă ori nu.

Răspuns. Am căutat mult să află legea care regulează vama morarilor și s'ar spune cît să se iee; dar' n'am putut afla lege pozitivă. Atîta am putut găsi, că vama se culege dela cel-ce macină după-cum a fost datinile din cele mai vechi timpuri. Dacă computăm camăta deloc nu este peste măsură, căci dela o sută litre luați 5 așe camăta este 5%, care deloc nu se poate zice că ar fi mare, cînd după o sută de zloți se plătesc 8%, adică opt florini camăta, așa vama e dreaptă.

Intrebarea 81. Am un frate, care de cînd au fost de 10 ani l-au durut urechile mai mulți ani, acum e de 40 de ani și a asurzit cu totul. Nu s'ar mai pute oare tămădul.

Capolna.

Precup Stancu, morar.

Răspuns. Fiind boala înbetrănită, abia mai poate fi speranță să se vindece. În asemenea împregiurări numai ceva medic bun va pute da răspuns hotărît, noi însă nu.

Intrebarea 82. Binevoitori a-mi răspunde la întrebarea următoare: Dacă un om a avut o casă un număr și 8 sau mai multe lanțuri de pământ, din acele a vîndut 1 lanț la un om, și unul sau două lanțuri la altul și așa l-a dat tot ori că i-a mai rămas și lui 1 sau 2 lanțuri, la sat este izlaz și vine vremea să se împartă izlazul. Care are drept să capete izlazul, omul care a avut pământul ori la care se află pământul? Cei-ce au avut pământ cer izlazul, spun că pământul l-au vîndut, dară izlazul nu l-au vîndut, în contract nu spune că au dat și izlazul, căci la satul nostru este izlaz din paori lăsat și vreau oamenii să-l împartă.

Checia-română.

Iovan Bogtoacă, econ.

Răspuns. Ți-s'a dat răspunsul încă în numărul 6 al „Economului“ cît s'a putut de larg pe pagina 22, de aici se vede că unii din cetitorii noștri pun întrebări, apoi nu cetesc foaia ca să afle cînd li-s'a răspuns. Dacă cetia puteai ști de mult, ceea-ce întrebă de nou. Caută și vei afla, cetește și te vei lumina.

Intrebarea 83. Vă rog a-mi răspunde ce aș pute face spre a stîrpi furnicile din casa de locuit? Nimic nu pot ține în casă fără a fi acoperit, ba chiar nici mobilele nu sînt scutite de dînsule.

Tirimia-mare.

Porfiru Pop, inv.

Răspuns. Folosește aluat acru mestecat cu miere sau zăhar topit. Dulceața astfel gătită, care se așează în tipsii, otrăvește furnicile în scurt timp. Ori stropește furnicile cu *benzină* sau *petroleum*. Poți folosi pulvere de stîrpit insecte numit „Zacherlin“, care prin o pompă se suflă în locul de unde es furnicile. Ori adună oase care le pune în grămadă pe care suindu-se furnicile opărește.